I NSANGU ZAMBOTE

ZASONEKWA KWA

MATAI.

ZASEKULWA MUNA KIXI-KONGO KWA

John H. Weeks.

EDWIN WADE PRINTING PRESS,
BAPTIST MISSIONARY SOCIETY,
UNDERHILL,
CONGO FREE STATE.
1889.

I NSANGU ZAMBOTE

ZASONEKWA KWA

MATAI.

ZASEKULWA MUNA KIXI-KONGO KWA

John H. Weeks.

EDWIN WADE PRINTING PRESS,
BAPTIST MISSIONARY SOCIETY,
UNDERHILL,
CONGO FREE STATE.
1889.

I NSANGU ZAMBOTE

ZA

ZASONEKWA KWA

MATAI.

1 Nkand' ekanda dia Jizu Kristu, o mwan' a David, o mwan' a Abraham.
2 Abraham owutidi Isak ; Isak owutidi Yakob; o Yakob owutidi Yuda y' abunji andi : o
3 Yuda owutidi Perez yo Zera ya Tama ; o Perez owutibi Hezron ; o Hezron owutidi Ram ;
4 o Ram owutidi Aminadab ; Aminadab owutidi
5 Naxon ; o Naxon owutidi Salmon ; o Salmon owutidi Boaz ya Rakab; o Boaz owutidi Obed
6 Obed owutidi Yese; o Yese owutidi David o Ntinu.

O David owutidi Solomon, ya ndioyu wavi-
7 ka kala nkaz' a Uriya; o Solomon owutidi Rehoboam; o Rehoboam owutidi Abiya; Abi-
8 ya owutidi Asa; o Asa owutidi Yehoxafat; o

Yehoxafat owutidi Yoram; o Yoram owutidi
9 Uzia; Uzia owutidi Yotam; o Yotam owutidi
10 Ahaz; Ahaz owutidi Ezekia; Ezekia owutidi
Manases; o Manases owutidi Amon; o Amon
11 owutidi Yosia; o Yosia owutidi Yekonia; y'
abunji andi, vana ntangwa batwaswa kuna
Babilon.
12 Vo bavwidi twaswa kuna Babilon, o Yekonia
owutidi Xealtiel; o Xealtiel owutidi Zeru-
13 babel; o Zerubabel owutidi Abiud; Abiud o-
14 wutidi Eliakim; Eliakim owutidi Azor; Azor
owutidi Sadok; o Sadok owutidi Akim; A-
15 kim owutidi Eliud; Eliud owutidi Eleaza;
Eleaza owutidi Matan; o Matan owutidi Ya-
16 kob; o Yakob owutidi Yosef; o nkaz' a Maria
oyu wawuta Jizu wavew' e nkumbu Kristu.
17 O makanda mawonso ak' otuka vana va
Abraham yavana va David makand' ekumi
y' eya; otuka vana va David yavana banati-
nwa kuna Babilon makand' ekumi y' eya; o-
tuka vana banatinwa kuna Babilon yavana
va Kristu makand' ekumi y' eya.
18 Oluwutuku lua Jizu Kristu iluakadil' owu:
O ngw' andi Maria ova kajitikilwa kwa Yosef,
kadiyendela vulongo ko osolokele ya vumu
19 kia Mwand' Avelela. O Yosef o nkaz' and'
wau vo munkwikiji kazolele kunfusulwis
nsoni ko, oyindwidi okunkatula malemb
20 Kanxi e kolo ayindulang' o mambu mama,

wanjo a Nzambi wizidi kwa yandi kuna ndoji kavova vo, Yosef, onge mwan' a David, ku moni wonga wasompel' o nkaz' aku Maria ko: e kuma ekiokio kayimiti kia Mwand'
21 Avelela. Mwan' eyakala kexinga wuta; e nkumbu andi oxinga kunvana Jizu: kadi yandi ovuluz' o ns' andi muna masunu mau.
22 Omama mawonso wau mavangamene, kinumana malungana mana mavovela Ntinu muna ngunza, ovo;
23 Tala, o ndumba okala ye vumu, aza wuta mwan' eyakala, E nkumbu andi bexinga kunyikila Imanuel; in' e nsas' anana vo, O
24 Nzambi una ya yeto. O Yosef oxikamene kunanxi a tulu, ovangidi una kavoveswa kwa
25 wanjo a Ntinu, obongele o nkaz' andi; kavika kunzaya ko yavana kawuta mwan' eyakala: oyandi ovene e nkumbu andi Jizu.

2 Ova kia wutukila Jizu muna Betlehem evata dia kwa Yudia, muna lumbu ya Herod o mfumu, se tadi, akal' akwa-ngangu atuka kuna ntandu-a-ntandu balweke muna Yerusa-
2 lem, bavovele okuvo, Aveyi kena oyu owutukidi o Mfumu a Yuda? e kum' e ntetembw' andi tumwene yo kuna ntandu-a-ntandu, twi-
3 zidi samba yandi. O Herod o mfumu, vo kawidi o mambu mana otiukinu o ntima y' exi
4 Yerusalem awonso kakala yau. Vo kalungisi e mbuta za nganga y' asoneki a wantu vumo-

si. ubayuvwidi, vo akweyi o Kristu ewutuki-
5 la? Oyau banvutwidi vo Muna Betlehem dia
kwa Yudia, e kuma nana dia vovokela kwa
ngunza vo,
6 Onge Betlehem omu nxi a Yuda, ku 'vata dia
kete ko omu mfumu za Yuda, e kuma omo
nge mu sa vaika mfumu, oyu oxinga kala i
mvungudi a ns' ame Israel.
7 O Herod iboxi katumis' akwa-ngangu vana
beko otomene kwa fimp' e ntangwa ya seluki-
8 di e ntetembwa. Ubaxindikidi kuna Betle-
hem okuvo, nwenda toma vava o mwan' a-
nswa, wavo numwene nwiza wo kunkambila,
9 omono mpe ngiza kunsamba. Oyau, vo ba-
mene w' o mfumu bele kwau; se tadi! e ntete-
mbwa, bamwenene kuna ntandu-a-ntandu, i
bavitidi kuna ntu, yayana yakwenda kinda-
10 ma vana vakal' o mwan' answa. Ova bamo-
n' e ntetembwa bayangalele amwene kikilu o
11 nkembo ampwena. Ova badiuka muna nzo,
bamwene o mwan' answa yo ngw' andi Maria,
bafukamene basambidi yandi, bayalumwini e
mbongo zau, banvene o lukailu, owolo ye le-
12 kwa ya nsunga. Kanxi vo bakanikinwa kwa
Nzambi kuna ndoji ovo ke bendi avutuka kwa
Herod ko, bavutukidi kuna nxi au mu jil' a-
kaka.
13 Ova bakwenda kwau o wanjo a Nzambi wi-
zidi kwa Yosef kuna ndoji, ovovele vo, Tela-

ma wanat' o mwana yo ngw' andi, watinina kuna Igiptu, wakala kuna yavana yikusamunwina: e kuma Herod o vav' o mwan' a-
14 nswa kanvonda. Oyandi mpe ozangukidi, onete o mwan' answa yo ngw' andi kuna fuku,
15 bele kuna Igiptu; bakedi kuna yavana lufwa lua Herod, kinumana melungana mana mavovela Ntinu muna ngunza vo, Kuna Igip-
16 tu yabokelel' o mwan' ame. Ibosi o Herod ova kamona vo, ovunginikinu kw' akwa-ngangu, udisawidi kikilu, otumini, ovondesa o wan' amakal' awonso ay' awanwa muna Betlehem, y' aya bakala muna maximu mawonso, aya bafwan' e jingu kia sivu yole, muna tezo kayu-
17 vul' akwa-ngangu. Ozevo malunganini mana mavovelwa muna Yeremia o ngunza, ovo,
18 Nding' a nkenda yawakana muna Rama, dilu, ye ntantu zampwena, Rakel odidilanga wan' andi; kalendi tiaulwiswa ko, e kuma ko ben' ova ko.
19 Kanxi ova kia fwa Herod o wanjo a Nzambi wizidi kuna ndoji kwa Yosef kuna Igiptu,
20 okuvo, Zanguka wanat' o mwan' answa yo ngw' andi, nwenda kuna nxi a Israel: e kuma bafw' aya bavavang' o moyo a mwan' answa.
21 Iboxi azanguka onete o mwana yo ngw' andi,
22 bele kuna nxi a Israel. Kanxi ova kawa vo Arkelau wayadidi muna Yudia vana fulu ki' es' andi Herod, oyandi se mwene o wonga wa-

kwendela ko; wau alukiswa kwa Nzambi kuna ndoji, ovilukidi kwandi kuna ndambu za
23 Galili, wele tunga mu mbanza e nkumbu Nazaret; kinumana mana mavovokela muna zingunza melungana ovo, oxinga yikilwa vo muxi Nazaret.

3 Muna lumbu yaina iyaiza Yowani o Mvubi, alongelanga muna nzanza mia Yudia, Ovo,
2 Numon' e ntantu za masumu meno, e kum' o
3 wene w' ezulu se un' omungenga. E kuma i yandiyuyu wavovelwa muna Isaya o ngunza, ovo, E nding' a moxi ibokanga muna nzanza, nukubik' e njil' a Ntinu, nuxingik' e mpambu zandi.
4 Oyandi o Yowani o mvwatu andi akala wau wika wabulu, ye mpond' ankanda muna luketo luandi; o madia mandi makonko yo wi-
5 ki wa futa. Iboxi bavaikidi exi Yerusalem bele kwa yandi, ye Yudia yawonso, yo nlambu
6 a Yordan wawonso; bavubilu kwa yandi muna nkoko Yordan, bajingulang' o masumu
7 mau. Kanxi oyandi ova kamon' e ndong' Afarixi y' Asaduki ekwizang' oku mvubu andi, ovovele kwa yau, Yeno wan' a mpidi, na-
8 ni wanulukisi vo nutin' e kaxi dikwiza? Nuvaikisil' ekulu oma mambote mafwene muna luviluku: ke nuyindula omo mbundu zeno ko ovo, Yeto tuna ya Abraham o s' eto: e kum' edi

yau bexinga yikilwa iwan' a Nzambi.
10 Bavw' e nsambu aya bavangilwang' e mpaxi
muna kuma kia unkwikiji: e kum' o wene w'
11 ezulu wau. Nuvw' e nsambu oyeno owantu
ova bekunulevula, yo kunumwes' e mpaxi yo
kunuvovesa mana mambi aka mawonso mu
12 mpaval' aka, mu kuma kiame. Nuyangalala,
nwamona kikilu owete: e kum' e nkut' eno
yampwena kun' ezulu: e kuma impaxi mpe zi-
ji bavanga kw' angunza aya bavita kuna kwa
yeno.
13 Yeno i mungw' a nza: kanxi av' o mungwa u-
katukidi o zenza, akweyi kutuk' ozenza? Oze-
vo ke wabiza diaka ko, uvetwa kwandi wadia-
14 takeswa muna tambi ya wantu. Yeno i kia
kwa nza. E mbanza ya tensekwa vana mo-
15 ngo ke i lendi swekama ko. O wantu ke be-
kwikanga mini aza kio xia kunanxi a mbangu
ko, kanxi xia vana fulu kia mini; kiamwen' o
16 wantu awonso bena muna nzo. Oyeno mpe
nuyambul' e mini kieno kiamoneka kwa wa-
ntu, kinumana bemon' e salu yeno yambote,
bakembes' o s' eno una kun' ezulu.
17 Ke nubanzi k' ovo omono edi yaizila ngiza
vwanza e nxiku yovo a zingunza: kiayizila
18 vwanza ko, kanxi yalunganisa. Kieleka edi
yinuvovese, Ezulu y' e nza divioka, kanxi mu-
na nxiku ke mu fwani luta findiambu-diambu
19 ko, mawanso yavana melungana. Watu ya-

konso oyu oxinga veza nxiku akete omu nxiku miami, kalonga mpe antu kaka baveza wo, nke mpe kesa yikilwa kuna wene w' ezulu: kanxi konso oyu oxinga yo vanga yo longa, nene ke-
20 xinga yikilwa kuna wene w' ezulu. watu edi yinuvovese avo o unkwikiji weno ke usuva o unkwikiji w' asoneki y' Afarixi ko, ozavo ke nuxinga ko diuka ko kuna wene w' ezulu.
21 Oyeno nwawa w' ouwavovwa kwa yau kuna nz' a nkulu, ovo, Ku vondi muntu ko; yakonso oyu ovond' o muntu mu sumbula kia nka-
22 nu kekala: kanxi omono ou inuvovese, yakonso oyu okala y' ekaxi muna mbunji andi mu sumbula kia nkanu kekala; konso mpe oyu o-voves' o mbunji andi vo, Raka, mu sumbula ki' akwa yeleka kekala; kanxi konso oyu okuvovesa vo, uzowa, mu sumbula kia nzo a tiya ke-
23 xinga kala. Watu wavo lukau luaku ovananga vana makukwa, oyindwidi vo o mbunji aku
24 diambu kavwidi, osis' o lukau luaku vana makukwa wenda vitis' ozolana yo mbunji aku,
25 iboxi okwiza vana olukau luaku. Vang' e ngemba nswalu kwa ntantu aku, e kolo una yandi omo njila; kaxikil' o ntantu uyekula kwa nfundixi, o nfundixi kayekula kwa mbu-
26 t' ekesa, sexilu mu kangilu. Kieleka edi ivovese kuvaiki mo ko, yavana kwafutidi o nsang' ambaniñu ko.
27 Oyeno nwawa w' ouwavovoka, Ku te zumba

28 ko: kanxi omono ou yinuvovese, yakonso oyu
otungununa nkento kambakilw' o longo otele
29 yandi kal' e zumba kuna ntim' andi. Wavo
e disu diaku dianene divukumwini, odungu-
na dio kwandi waveta: e kuma nluta miaku
avo ta kiaku kimoxi kivila, ke mu nitu aku e
30 mvimba yavetwa kuna ubilungi ko. Wavo ko-
ko kwaku kwanene kuvukumwini, zenga ko
kwandi waveta: e kuma nluta miaku avo ta
kiaku kimoxi kivila, ke mu nitu aku e mvi-
31 mba yenda kuna ubilungi ko. Wavovoka mpe,
ovo, Konso oyu okatula nkaz' andi, mbula ka-
32 nvan' o nkand' aluvambanu: kanxi omono edi
mpovele kwa yeno, konso oyu okatula o nkaz'
andi wavo ke mu kuma kia t' e zumba ko, u-
nvangidi se munt' a zumba: konso oyu okunso-
mpa mpe wavo okatwilu zumba mpe katele.
33 Nwawa wo mpe diaka, ouwavovoka kwa
yau kuna nz' ankulu, Kubindumukanga ndofi
ko, kanxi bindumukin' e ndofi zaku kwa Nti-
34 nu: kanxi omono ou yinuvovese, Kubindumu-
k' aka ndofi ko; ke mu zulu ko, e kum' ezulu
35 ikiandu kia Nzambi; ke mu nza mpe ko, e
kuma kunda kia malu mandi; ke mu Yerusa-
lem mpe ko, e kuma mbanz' a Mfumu ampwe-
36 na. Kubindumukanga mpe o ntu e ndofi ko,
e kuma kulendi kitula lusuki lumosi e mpe-
37 mbe ngatu ndombe ko. Kanxi mbul' o nvo-
vo aku wakal' aka vo, Elo, elo; Ve, ve: yako-

nso edi disuva mama se dia ndioyu wambi.
38 Nwawa w' ou wavovoka, disu muna disu, di-
39 nu muna dinu: kanxi omono ouyinuvovese, Kenukambula muntu ambi ko: kanxi konso oyu uwandidi ovo bundi dianene, unvilulwila
40 mpe e diaka. Wavo konso muntu uzolesele okutwasa kunkanu, kabong' e kinkutu kia-
41 ku, unyambula kavwa mpe o mpet' aku. Konso mpe oyu okutantik' okwenda kolo kimo-
42 xi, wenda yandi yiyole. Okaila oyu ulombele, oyu mpe ozolele osompa kwa ngeye kunfidi nima ko.
43 Nwawa w' ou wavovoka, Ozol' omuxi belo
44 kiaku, wasaul' o ntantu aku: kanxi omono ou yinuvovese, Nuzolang' atantu eno, nwasa-
45 mbil' aya banukanamene; kinumana nukala nuwan' e S' eno una kun' ezulu: e kuma oyandi obaisang' omwini andi vana ven' ay' ambi y' ay' ambote, onokesanga mpe e mvula vana
46 ven' akwa-jiku y' aya k' akwa-jiku ko. E kuma wavo nuzolang' ak' aya benukuzolanga, nkia nkuta nubaka? anki Apublikan ke
47 wau bevanganga kwe? Avo nukaisang' aka mpe ayitu yeno, adieyi nuvanganga disuvidi akaka? anki o wantu akaka ke wau bevanga-
48 nga kwe? Diau vo oyeno nukal' e mvimba, konso un' o s' eno kun' ezulu e mvimba.
6 Nuvengujoka ke nwavangila ma unkwikiji weno vena wantu ko, ke bamona mo: ozevo

a kole yau, baviluka banuyinga mpe.
7 Vinga, nuvewa kio, vava, nusolola, dodela nu-
8 jiwilwa kio. E kuma konso oyu olomba ota-
mbula oyu mpe ovava osolola; kuna kwa ndi-
9 oyu mpe ododela kijiulwa. Ovo nki' eyakala
vovo nwina wav' o mwan' andi kwang' anlo-
10 mbele w' etadi kanvane? Yovo nzonji ka
11 nlombele, we nioka kanvane? Wa i yeno nkù-
tu nuna vo nuambi nuzay' ovana o wan' eno tu-
kau tuambote, w' os' eno una kun' ezulu nkia
nsuvisa ke suvisa okaila e lekwa yambote kwa
12 waya bekunlomba? Watu o mambu mawonso
konso edi ozole'e o wantu bavanga, ubavanga
dio mpe ongeye, e kuma i nxiku mimi i ngunza
mpe ii i.
13 Nudiukil' evitu dikevele: e kum' evitu dia-
mpwena, e njila mpe mvulela ina ikokelanga
kuna lubukumuku ndonga mpe se ina ko eyi
14 ikwendanga ko. E kum' evitu diandwelo dia
xingam' e njila i twasanga kuna moyo, akete
mpe aka besololanga yo.
15 Nulungalala ye ngunza za ungyangya zikwi-
zilanga kwa yeno muna mvwatu mia mabo-
16 kolo, kanxi muna kati mevwa mesakasa. Mu-
na bundu yau i nuxinga kwazaila. O wantu
e mfuluta mu nsende bevelanga zoe, ovo e
17 nsa'u mu nsalabadiata? I una mpe konso nti
ambote bundu yambote mpe uyimanga ka-
nxi o nti ambi bundu yambi mpe uyimanga

18 O nti ambote ke ulendi yima bundu yambi ko
ou wambi mpe ke ufwani yima yambote ko.
19 Konso nti ke uyim' e bundu yambote ko
20 ukeselo utubilu vana tiya. Diau vo muna bu-
21 ndu yau inuxinga kwa zaila. Ke konso oyu o-
vov' aka kwa mono ko vo, E mfumu, E mfumu
idiuka o wene w' ezulu, kanxi kons' oyu ova-
22 ng' o luzolo lu' e S' ame una kun' ezulu. Engi
muna kiau lumbu kina exinga kumpovesa vo
E mfumu, E mfumu, yeto iketwajingulwidinge
muna nkumbu aku kwe? Muna nkumbu aku
imwavaikisilwang' e nkadi zampemba, muna
nkumbu aku, mambu mengi aka mamaxivi
23 mavangamenenge mo? Omono ibosi ikwa vo-
vesa vo, Mono kianuzaya kwame ko: nu-
katuka kwa mono, yeno nwasalang' e salu
24 yambi. Watu ya konso oyu owa mam' o ma-
mbu mame kavanga mo mpe, otezelwa kwa-
ndi mu 'yakala dia ngangu, watungidi e nzo
25 andi vana ntandu a nsenzele etadi. E mvula
yabwa, e yizalu yakwiza, e tembwa mpe yani-
kuka, yele wulamanga muna yain' e nzo; ke
yasabwa ko: kadi vu ntandu ansenzele yaku-
26 mwa. Ya konso oyu owa mam' o mambu ma-
me ke mu vanga mo ko, oxinga tezelwa una
w' eyakala dia tungil' e nzo andi van' efwese-
27 fwese di' esenge. E mvula ibwidi, e yizalu i
lweke, e tembwa mpe yinikukini, yele wula-
manga muna nzo yaina; yanongoka: e voto-

mokeno kina kingi.

28 Vabwa diambu o Jizu vo kafokwele o mambu mama o mabundu maxivikidi elongi dia-
29 ndi: e kuma kadi kakwa longela una w' andioyu ovwidi mo kikilu e wiswa, ke ne iy' asoneki ko.

8 Ova kakwiz' akulumuka muna mongo, ndo-
2 nga yingi yanlanda. Otala, valweke mbevo awaji unsambidi, ovovele vo, E mfumu, vo zo-
3 l' ozolele wo, lenda kwaku okumpelelesa. O Jizu olambwidi okoko kwandi, unviakanini, okuvo, nzolele wo; ovelela, vana vau o waji
4 wandi ukubukidi. O Jizu unvovese vo, Tala kujingulwila muntu wonso ko, kanxi wenda kusonga kwaku kuna kwa Nganga, wavana olukau lua tuma Moxe i luzailu kuna kwa yau.

5 O Jizu ova kakota muna Kafernaum, valwe-
6 ke mbut' ekesa okwiz' anvinginge vo, E mfumu, o nleke ame olavalele kuna nzo niangi ke
7 yela, mu mpaxi jingi kena. O Jizu unvovese
8 vo, mono nkwiza kunsasula. O mbut' ekesa ovutwidi vo, E mfumu omono ki muntu undwakila vu mwelo a nzo ko: kanxi ovova kwandi ak' e diambu o nleke ame o sasuka kwandi.
9 E kuma omono mu nswa ngina, omono kibeni mpe i nkwa makesa: yavova kwa ndioyu vo, Nda, wele; kuna kwa mosi, Wiza, wizidi; kuna

kwa nleke ame, Vang' edi, ovangidi dio mpe.
10 O Jizu vo kawidi wo, oxivikidi, ovovele kwa
waya balendenge vo, Kieleka edi inuvovese,
Kiamwene lo ko lualu o lufiatu luampwena,
11 ve, muna Israel nkutu mpava'a. Ou inuvove-
se nkutu, engi besatuka kuna ntandu ye ya-
nda ibesavwanda ya Abra'am, yo Isak, yo
12 Yakob, kuna wene w' ezulu: kanxi owan' a we-
ne ibesavetwa kuna mbaji a tombe: kusakal'
13 e dilu, yo nkweteso a meno. O Jizu ovovele
kwa mbut' ekesa vo, Nda kwaku; wau okwi-
kididi iuvangama mpe kwa nge. O nleke
mpe osasukidi ina ntangwa.
14 O Jizu ova kakwiza muna nzo a Pedro omwe-
ne o ngw' andi a nkaz' andi oyel' e mvuka.
15 Oyandi oximbidi okoko kwandi, e mvuka zi-
16 nxisidi, otelamene unsadidi. O maxika ova
malwaka, bantwasidi engi babingwa kwa nka-
di zampemba, oyandi ovaikisi e mianda muna
diambu diandi, osaswidi awonso ayela: kadi
17 kinumana malungana oma ma vovelwa muna
Isaya o ngunza, ovo, Yandi kibeni a tambul'
e yoyelo kieto akuxia mpe o maye'a meto.
18 O Jizu ova kamon' e ndonga ibilamene va-
na kena, otumini kenda muna diak' exim a.
19 Valweke nsoneki ovovele kwa yandi vo, E nlo-
ngi, omono ikulanda yakonso ov' okwend' aka.
20 O Jizu unvovese vo, a mfwenge bena yo ma-
wulu, e nuni z' ezulu zina ye njialwa; kanxi o

Mwan' a muntu kena y' ova kalavidik' o ntu
21 andi ko. O moxi van' alongoki ovovele kwa
yandi vo, E Mfumu ungyambula yavitis' o
22 kwenda jik' o s' ame. Kanxi unvovese vo la-
nda mono; wayambul' afwe bajika fwa kwau.
23 Vo kayele muna nzaza, alongoki andi banlende.
24 Tala, muna muwu mutelamene evuku dia-
mpwena, ye nzaza nkutu yavwa fukwa kwa
25 mavuku: kanxi oyandi leka kawanwa. Oyau
bele kunxikamesa, okuvo, Ovuluza E Mfumu;
26 tulala. Oyandi ubavovese vo, W' edi nubu-
bwila, Oyeno nuna ye filufiatu? Iboxi katela-
ma oyikidi e vento yo muwu; mwakala luvu-
27 vamu luampwena. O wantu baxivikidi wo,
okuvo, Wa nkia mpil' e yakala diadi, una vo
ye vento yo muwu anlemvukidi?
28 Ova kalwaka kuna diak' esambu muna nxi
a Bangergesa, owananini ko ya nwole wabi-
ngwa kwa nkadi zampemba, bekwizanga batu-
ka kuna jami, ye lunji kiampwena, kwakuna
29 ke kulendi lutila muntu ko. Otala, bakololo-
kele okuvo, Aweyi tuvanga ya nge, ongeye u
Mwan' a Nzambi? edi wizidi kwaku yeto wi-
zidi vang' e mpaxie muna ntangwa se ke
30 mwau kwe? Bakala vala ya vala yo kuna
31 kwa dilang' ekambi dia ngulu. Ambeni
banvingidi okuvo, Vozevo vaikis' okutuvai-
kisa, ututwika kweto mun' ekambi dia ngulu.
32 Oyandi ubavovese vo, Nwenda. Bavaikidi

mpe, bele mun' ekambi dia ngulu: wa tala, ekambi diawonso diwuyanini e ntinu avotomokene muna muwu, aladidi muna maza.
33 Aya badikilanga zo balundumukini, bele mun' evata, basamwini o mambu mawonso y' oma mabwidi kwa waya babingwa kwa nkadi za-
34 mpemba. Tala, evata diawanso avwidi vwa vaika eza wanana ya Jizu: ova bakumona, bandodokele ovo kakatuka kuna nvivu miau.

9 Wele muna nzaza, osaukidi kuna, olweke ku-
2 n' evata diandi. Tala, bantwasidi vo eyakala diyel' e zakazaka, olavalele vana ndombo: o Jizu vo kamwene o lufiatu luau ovovele kwa ndioyu oyel' e zakazaka vo, E Mwana kulul'
3 o moyo; o masumu maku malolokelo. Wa tala, akak' asoneki bavovele muna mbundu zau
4 vo, Ediadi eyakala Nzambi kevezanga. O Jizu wau kazay' e ngyindu zau ovovele vo, Adieyi nuyindwil' e mbi omo ntima mieno?
5 Dieyi idia nsasu, yo vova vo, O masumu maku
6 malolokelo; yo vova vo, Zanguka wenda? Kanxi kinumana nwazaya w' ovo o Mwan' a muntu una ye wisa ova nza kialolokel' o masumu (iboxi avovele kwa ndioyu oyel' ezakazaka vo), Telama, wanat' e ndombo aku, wenda
7 kuna nzo aku. Oyandi mpe otelamene wele
8 kwandi kuna nzo andi. Kanxi e ndonga yawonso vo bamwene wo, babubwidi, baxivikidi

bakembese Nzambi wavan' e wisa kiaki kwa wantu.

9 O Jizu se kwend' alutinge atuka vavana, o-mwene eyakala, e nkumbu andi Matai, ovwende vana fulu kia vakulwisila: oyandi unvovese vo, Undanda. Oyandi otelamene mpe, unlende.

10 Vabwa diambu wau kavwende vana meza muna nzo, tala, ndong' a publikano y' asumuki ezidi vwanda ya Jizu y' alongoki andi.

11 Afarixi ova bamona wau, bavovele kw' alongoki vo, O Mfumu eno edi kedilanga y' apublikano y' asumuki ovumoxi?

Kanxi oyandi vo kawidi wo, ovovele vo, Aya baikolele kwau ke betomba nganga ko, kanxi awaya beyela.

13 Kanxi nwenda kulong' e nsasa dina, nkenda mvava ke kimenga ko: e kuma kiaiz' abokela minkwikiji ko, kanxi asumuki.

14 Iboxi alongoki a Yowani bezidi kwa yandi. okuvo, Oyeto y' Afarixi edi tukadilanga vo kiekele aka tuzikidi e nzala, kanxi alongoki

15 aku ke bezikanga zo ko? O Jizu ovovele kwa yau vo, O wan' etoko diansompi mona kwau e ntantue, e kolo bena yandi o toko diansompi? kanxi e lumbu ikwiza, o toko diansompi ova bekatulwa yandi iboxitu bezik' e nza-

16 la. Ke vena muntu mpe oxianga tenda kia nlele ampa mu mpet' ankulu ko; ekina kixilu

17 ozevo kinungunwini vana va londelo. O wa-

ntu ke bexianga mpe malavu mampa mu mbwata za nkanda miankulu ko: e nkanda minkwa buka, o malavu mayitika, ye nkanda una mifwidi: kanxi o malavu mampa mu mbwata za nkanda miampa bexianga mo, yau a yole ozevo ivulukidi.

18 E kolo e vovanga mam' o mambu, kwa yau, tala, valweke nyadi unsambidi, vo, o Mwan' ame a nkento ofwidi ka'a wau: kanxi wiz' aka wenda kuntensek' o koko kwaku, ozevo ofu-
19 luka. O Jizu ezangukidi, unlende, y' alongo-
20 ki andi mpe. Wa se tadi, nkento, wakala ye kimbevo kia menga, mu mvu kumi ya mimiole, wele kuna nim' andi: oviakanini e nsuk'
21 a lusambu lua nkamp' andi: e kuma owu kavova yandi kibeni, Kana insuk' a lusambu lua
22 nkamp' andi aka mviakana nsasuka. Kanxi o Jizu ovilukidi umwene ovovele vo, e Mwan' a nkento, kulul' o moyo; lufiatu luaku lusasulwisi. O nkento mpe osasukidi ina ntangwa.
23 O Jizu vo kalweke muna nzo a nyadi, amon' axiki ya matutu, ye bundu ditumbang' o ma-
24 zu ovovele vo, nuvengumuka: e kuma o mwan' a ndumba kafwidi ko, kanxi leka kwandi
25 alele. Kanxi e ndonga vó yavengumwinu, odiukidi muna, unximbidi muna koko; o
26 mwan' a ndumba ofulukidi. E nsangu imwanganini muna nxi yaina yawanso.

27 O Jizu atuka kwakuna se kwend' alutinge,

okendo kwa fwa meso yole ekwiz' alokinge
vo, Utufwa nkenda, ngeye mwan' a David.
28 Oyandi ova kakwenda muna nzo, afwa meso
bezidi kwa yandi: o Jizu ubavovese vo, N-
kwikidi w'ovo omono lenda kwame ovanga
29 waue? Oyau vo, Ingeta, e Mfumu. Iboxi axi-
mba o meso mau, ovovele vo, Muna tezo kia
30 lufiatu lueno uvangama kwa yeno. O meso
mau matemukini. O Jizu otomene kwavovesa
31 vo, Ta'a ke uzayi muntu ko ou. Kanxi oyau
bele amwanganis' e nsangu andi muna nxi ya-
ina yawonso.
32 Ova se bekwend' avaikanga, bantwasidi vo
eyaka'a diafw' ebaba nkadiampemba yambi-
33 nga. E nkadiampemba vo yavaikisu, o baba
ovovele: o mabundu maxivikidi wo, okuvo,
34 Ke wamonekene mo ko wau omu Israel. Ka-
nxi Afarixi edi bavova ndivo, Oyandi anki
muna mfumu a nkadi zampemba ikevaikisila-
nga mpe e nkadi zampemba.
35 O Jizu okiyidi o mavata mawanso yo mava-
nga, ayend' alonginge muna nzo za sambila,
yo jingul' e nsangu zambote za wene, yo sasu-
l' e yimbevo ya mpila zawonso yo mayela ma-
36 mpila zawanso. Kanxi vo kamwene e ndo-
nga-ndonga, omwene e nkenda muna kuma
kia yau, e kuma una ben' ak' e nsumbi-nsumbi
bamene vwa tendangiana, ne mabokolo ma-
37 kambilu mvungudi. Ibosi avovele kw' alo-

ngoki andi vo, E mbongo kieleka yingi kiki-
38 lu ibilamene, okanxi e nsadi mike. Watu nu-
samb' o Mfumu ovwidi e mbongo, katum' e
nsadi muna mbongo andi.

10 Obokele alongoki andi aw' e kumi ya wole,
ubavene e wisa kiakwend' avaikisil' e mianda
mianvindu, yo sasul' e yimbevo ya mpila za-
wonso yo mayela ma mpila zawanso.
2 E nkumbu zambaxi aw' e kumi ya wole zaji
Oyu wantete, Simon, oyu wavew' e nkumbu
a Pedro, yo Andre o mbunji andi; Yakobo o
mwan' a Zebedi, yo Yowani o mbunji andi;
3 Filipi, yo Bartolma; Tomas, yo Matai o publi-
4 kano; Yakobo o mwan' a Alfai, yo Tadai; Si-
mon o muxi Kanan, yo Yuda Iskariot, oyu
5 wanyekula. Diadi e kumi ya wole o Jizu ika-
tuma, akwavovesa vo,
Ke nwendi kw' exi nxi ko, o mavata m' exi Sa-
6 maria mpe ke nukoti ko: kanxi nwenda ku-
7 na mabokolo mavila ma nzo a Israel. Nwe-
nd' a jingulanga vo, O wene w' ezulu se un'
8 omu ngenga. Nusasul' o mayela, nuveleles' o
waji wambunduna, o fwa nufula, nuvaikisa-
ng' e nkadi zampemba: ngovo nutambwidi, ngo-
9 vo mpe nuvana. Ke nunati wolo, ngatu pala-
10 ta, ngatu welo, omo yindiladila yeno ko; Ke
nunati nkutu ko omo nkangalu eno, ke yi-
nkutu yole ko, ke nsampatu ko, ke mpangu

ko: e kuma o nkwa salu ofweno ko o dia kwa-
11 ndi. Ya konso 'vata yovo evanga nukota,
nuyuvula oyu una mo yo zayi; inukala muna
12 yavana nukwenda kweno. Vo se nudiuka
13 muna nzo, numonana. Avo nzo azayi nuya-
mbul' o luvuvamu lueno lwiza muna: kanxi
vo ke yazayi ko mbul'o luvuvamu lueno luant-
14 vutukila. Ya konso oyu ke kunutambula ko,
ke wa mpe o mambu meno ko, avo se nuvai-
kanga muna nzo yaina yovo evata, nukubul'
15 o ntoto omo tambi yeno. Kieleka edi yinuvo-
vese, E Sodom ye Ngomora nkutu esa vevuki-
lwa muna lumbu kia lufundisu, ke mu diau
'vata dina ko.
16 Tala, yinutwikidi una wa mameme mena vu-
kati kwa mevwa: watu nukal' e ngangu ne ni-
17 oka, nwalembama ne mbwela. Kanxi nulu-
ngalala kwa wantu: e kuma bexinga kunuye-
kula kw' afundisi, o muna nzo zau za sambila
18 bexinga mo kunubundila; elo ya vu tose twa
anyadi ya mfumu inuxinga twasilwa muna
kuma kiame, iluzailu kwa yau yo kwa wantu
19 kaka. Kanxi ova bekunuyekula ke nuteleka
moyo ko ovo kan' aweyi yovo adieyi nuvova:
e kuma nusa mo vewa yina ntangwa oma nu-
20 vova. Kadi ke yeno nuvova mo ko, kanxi
21 o Mwand' e S' eno i uvovel' omo yeno. O mpa-
ngi osayekul' o mbunji kuna lufwa, o se mpe
o mwan' andi: o wana mpe esatelam' a mase

22 mau ya ngwa zau aza kwavondesa. Nuxinga saulwa kwa wantu awonso muna kuma kia nkumbu ame: kanxi konso oyu ożizila ya
23 kuna mbaninu ixinga vuluka yuna. Kanxi avo i 'vat' edi nuvangilw' e mpaxi nutinina muna diaka, kieleka edi yinuvovese nga ke nwendi kweno nkutu mu mavata m' exi Israel ko, o Mwan' a muntu yavan' ekwiza.
24 O nlongoki kasundidi o nlongi andi ko, o
25 nleke mpe kalutidi o mfumu andi ko. O nlongoki vw' afwanana yo nlongi andi mafwene, o nleke mpe yo mfumu andi. Av' o mfumu a nzo ibayikil' eki Belzebub, w' aweyi be-
26 yikil' exi nzo andi! Watu ke nubamoni wonga ko: e kuma ke vena diambu dia fukama disalembi moneka ko; y' edi diaswekwa ke
27 disazayakana ko. Oma ikunusamunwinanga vana tombe, oyeno nusamwina vana vemona: oma nuwang' omo matu inubok' o ntangwa va-
28 na ntandu za nludi mia nzo. Ke nububwil' aya bevond' e nitu ko, kanxi se ke balendi vond' o moyo ko: numonang' e mbubu kwa ndioyu o-
29 fwete vonda yau ayole kuna ubilungi. O maseke mole ke nsanga mefwanga kwe? watu o moxi kalendi sotoka va nxi ko vo ke S' eno
30 aka ko: .E nsuki zeno za ntu nkutu zawonso
31 zavwa tanga. Diau vo ke numoni wonga ko; oyeno e ntalu yingi kuna kwa ulolo wa mase-
32 ke. Watu konso oyu okuntambwila vana to-

mingu; alongoki andi bafwidi e nzala, ayatiki-
2 di otolol' e ntu mia masa badia. Afarixi
vo bamona wo, bavovele kwa yandi vo, Tala,
alongoki aku bavangidi edi ke divangama mu-
3 na lumbu kia lumingu ko. Kanxi oyandi aku-
bavutula vo, Ke nwatangidi wo ko ou wava-
nga David, ova kafw' e nzala, y' aya kakala
4 yau; e ndiuka kadiuka muna nzo a Nzambi,
kadi' e kwanga eyi kadie ko, ke yidie mpe a-
ya kakala yau ko, kanxi y' anganga kaka?
5 Ovo ke nwatangidi wo ko muna nxiku, mu-
na lumbu kia lumingu anganga muna nzo za
sambila e nsala basalang' e lumbu kia lumi-
6 ngu, ke mu nat' e sumu ko? Kanxi ou yinu-
vovese, o mbuta kuna kwa nzo a sambila una
7 vava. Kelevo nuzay' e nsasa dina diadi, Omo-
no nkenda mvava ke kimenga ko, nga ke nu-
8 tumbidi aya ke ben' omu diambu ko. E ku-
m' o Mwan' a muntu i mfumu a lumingu.
9 Okatukidi vo, wele muna nzo au a sambila:
10 tala, eyakala diakala yo koko kwauminina.
Oyau banyuvwidi vo, Ke diambu ko o sasula
muna lumbu kia lumingu e? kimana banbak'
11 ak' e diambu. Oyandi ubavovese vo, Nki' eya-
kala vovo nwina okala y' ememe dimoxi,
wavo se mu wulu diavotomoka muna lumbu
kia lumingu ke baka kenda dio baka katombo-
12 la dio kwe? O muntu mbuta osuvidi e ntalu
kuna kw' ememe; Diau vo diambote kwandi

13 ovang' o wete muna lumbu kia lumingu. Iboxi kavova kw' eyakala vo, Lambul' o koko kwaku. Oyandi mpe olambwidi ko; kwavutu-
14 ka kwandi ne ikumoxi. Kanxi Afarixi bavaikidi, bele kunvwandil' e mfulu ovo, kan' awei
15 bafwete kunvondela. O Jizu wau kazaya wo ovengumukini vo kwandi: alandwa kwa ndo-
16 nga; amana mpe kwasasul' awanso, ubavove-
17 se vo ke bantonesa kwandi ko: kinumana malungana mana mavovokela muna Isaya o ngunza ovo,

18 Tala, o ntaudi ame oyu yasola;
O nzolw' ame muna ndioyu mwenang' o moyo ame o wete:
O Mwand' ame mu yandi nxia wo,
Oxinga toma samun' o lufundisu kuna kw' exi nxi.

19 Ke xinga zonza kwandi ko, ngatu kazangula ndinga;
Ke vena muntu oxinga w' e nding' andi mu mvakala ko.

20 E diwu dialengela nkutu ikesatolola ko,
O luvusu lufita ikexinga jima ko,
Yavana ketwik' o lufundisu kuna ndungidi.

21 Muna nkumbu andi exi nxi zangani ibesakufiata.

22 Iboxi katwasilwa moxi wabingwa kwa nkadiampemba, fwa meso ebaba mpe: oyandi u-
23 nsaswidi, o baka kavova kamena mpe. O ma-

bundu maxivika wo, bavova vo, Ondioyu i
24 mwan' a David yuyu e? Kanxi Afarixi vo ba-
wa wo, azaiya vo, Diadi eyakala ke vaikisa-
nga nkadi zampemba nkatu ko, kanxi muna
25 Belzebub o mbut' ankadi zampemba. Wau
kazaya zo e ngyindu zau kakubavovesa vo,
Konso nxi yibulanini yau kibeni mpavala yi-
sala; konso 'vata mpe yovo nzo yidibudidi ke
26 ilendi sikila ko: wavo o Mbeni, Mbeni mpe
kevaikisanga ozevo yandi kibeni udibudidi;
27 ye nxi andi ozevo awei yiwokelela? Wavo
omono mu Belzebub mvaikisilang' e nkadi za
mpemba o wan' eno mu nani bevaikisilanga
28 zo? watu yau ibekunufundisa. Kanxi wavo
mu Mwand' a Nzambi mvaikisilang' e nkadi
zampemba, ozev o wene wa Nzambi wunulwa
29 kidi. Ovo aweyi olenda kotela muna nzo a-
nkwa ngolo, wasanz' o vwa kwandi, vo ke ya-
van' ovitis' okanga yandi nkwa ngolo iboxitu
osanz' e nzo andi.
30 Oyu kena ya mono ko saula kansawidi; oyu
mpe ke kunzonzekesa ko mwanganisa ke-
31 mwanganisanga. Watu ou yinuvovese, o ma-
sumu mawonso ye xibu o wantu belolokwa
mo; kanxi oxib' o Mwanda ke dilolokwa ko.
32 Konso oyu ovoves' o Mwan' a muntu e diambu
diambi, ololokwa dio; kanxi konso oyu ovo-
v' e mbi muna Mwand' Avelela ke lolokwa
dio ko, ovava nza yayi ke yina yikwiza mpe

33 ko. Ovang' o nti e mbote ye bundu yandi ya-
mbote, yovo vang' o nti e mbi ye dundu yandi
yambi: e kum' o nti wazayakenena muna bu-
34 ndu yandi. E wan' a mpidi, nuna vo, nwambi,
nkia mpova nuvov' o mambu mambote? anki
mana mabilamène muna ntima o nua ikevova
35 mpe mana O muntu ambote kuna vwa kwa-
ndi kwambote mambu mambote mpe kevai-
kisanga: o muntu ambi kuna vwa kwandi
kwambi mambu mambi mpe kevaikisanga.
36 Edi yinuvovese, yakonso diambu diansoka
divov' o wantu, bexinga dio vanin' e kuma
37 muna lumbu kia lufundisu. E kuma muna
mambu maku isalungisilwa, muna mambu
maku ixinga mpe yeleselwa.
38 Akak' asoneki y' Afarixi iboxi banvutula vo,
e Nlongi tuzolele omon' e sinsu omo nge.
39 Kanxi oyandi akwavutula vo, Tandu kìambi
kia mintazumba kivav' e sinsu; kanxi ke ki-
vewa mpe sinsu ko, kanxi e sinsu kia Yona o
40 ngunza: e kuma konso ou wakadila Yona e
lumbu atatu yo mafuku amatatu muna vumu
ki' etele; iwusakadila mpe o Mwan' a muntu
e lumbu atatu yo mafuku amatatu muna nti-
41 m' a nxi. Exi Nineve bexinga zanguka vana
lufundisu ye tandu kiaki, bayelesa kio: e kuma
oyau baviluka kwau muna ndong' a Yona;
wa tala, o mbuta kuna kwa Yona una vava.
42 O ntinu nkento akwa south oxinga zanguka

vana lufundisu ye tandu kiaki, ayelesa kio:
e kum' oyandi katuka kuna nsuka za nza ka-
wa e ngangu za Solomon; wa tala, o mbuta
43 kuna kwa Solomon una vava. Kanxi o mwa-
nd' ambi wavo uvaikidi muna muntu, wele a-
lutila muna mwakondw' o maza, ekwend' ava-
44 vi e vundu, ke mu solola kio ko. Iboxi evo-
va vo, Se nkwend' avutuka kwame kuna nzo
ame yavaika; ov' elwaka ko, edi kemona ya-
45 mpavala, yakombwa, yaviengeswa. I mbengi
diak' ekukudikila mianda nsambwàdi miaka-
ka misuvidi yandi kibeni o bi, mikotele mitu-
ngidi muna; ou wasukinina se ikanungunuki-
na owu wavita se uke. Iusakala mpe kiaki
e tandu kiambi.
46 Wau evovanga kw' ankangu, otala, o ngw'
andi y' abunji andi atelamene vana mbaji, e-
47 vavang' ovova kwa yandi. Ovoveso kwa mo-
xi vo, Tala, o ngw' aku y' abunji aku atelame-
48 ne ova mbaji evavang' ovova kwa nge. Ka-
nxi oyandi ovutwidi oyu wasamwina w' ovo,
Nani i ngw' ame? ovo nani iy' abunji ame?
49 Olambwidi o koko kwandi kuna kun' alongo-
ki andi, okuvo vo, Tala, o ngw' ame y' abunji
50 ame! E kuma konso oyu ovang' o luzolo lu' e
S' ame una kun' eznlu, yandi i mbunji ame e-
yakala, i mbunji ame a nkento, i ngudi.

13 Muna lumbu kiakina o Jizu ovaikidi muna

2 nzo wele vwanda kuna nteto a muwu. Va-
lungwa ndonga yingi kwa yandi, se wele
nkutu mu nzaza ovwende; e ndonga yawonso
3 yatelama kun' eseke. Ubajingulwidinge o
mambu mayingi muna yingana, okuvo, Tala,
4 o nkuni wayele kuna; wau kekunanga, e ya-
ka mbongo isotokele muna nteto a njila, a nu-
5 ni ele yo vwa mina: E yaka isotokele muna
fulu ya matadi, ke mwakal' o ntoto a wingi
ko: okal' okala mpe yimenene, wau ke yaxi-
6 na muna nxi a ntoto ko: o mwini ova wabaiya
imene lengela; wau ke yakala mpe ye mianji
7 ko imene jina kwandi. E yaka isotokele mu-
na nxi a nsende; e nsende zikolele zivondele yo:
8 e yaka isotokele muna ntoto abiza, iyimini e
bundu, e yaka saki nkama, e yaka makumasa-
9 mbanu, e yaka makumatatu. Oyu una yo ma-
tu, owa kwandi.
10 Alongoki andi ele kunvovesa vo, W' e kum'
11 ovovelanga kwa yau muna yingana? Oya-
ndi ubavutwidi vo, Kwa yeno maveno nwaza-
y' e mbumba za wene w' ezulu, kanxi kuna
12 kwa yau ke kwau maveno ko. Konso oyu o-
lendele, iyandi yun' okudikilwa, kawokela ki-
kilu: kanxi konso oyu kalendele ko, ekina
kena kiau nkutu katulwa kikunkatulwa.
13 Watu idiau mvovelanga kwa yau muna yinga-
na; e kuma omona bemonanga mantungunu-
nu owa bewanga mampukuvuku ke bewa-

14 nga mpe visa ko. Kwa yau malunganinini
oma matalalakiana Isaya, wavova vo,
Owa inusawa, kanxi ke nusa mo zaya ko;
Omona mpe nuxinga mona kanxi ke nuxi-
nga tona ko:
15 E kum' o ntim' a nsa wau se wambadi kiki-
lu,
Yo matu mau pupu ya wa,
Yo meso mau bajima-mo;
Benkwa tonena muna meso mau,
Yo wa muna matu mau,
Yo toma vungula muna ntima miau,
Bekwa viluka diaka,
Omono inkwa kubasasula.
16 Kanxi omeno meso mavw' e nsambu, e kuma
memonanga; yo matu meno kadi mewanga.
17 Kieleka owu yinuvovese, ngunza jingi yo wa-
ntu aminkwikiji bazol' omon' o mambu oma
numonang' oyeno, ke mu mona mo ko; yo wa
18 o mambu nuwanga, oma ke bawa ko. Se
19 nuwetu e kingana kia nkuni. Wavo konso
oyu owidi e diambu dia wene, ke mu zaiya dio
ko, oyu wambi olweke, wizidi zavuna mana
makuninu kuna ntim' andi. Iyandi yuyu wa-
20 kuninwa muna nteto a njila. Oyu waku-
ninwa muna fulu ya matadi, indioyu owidi
e diambu, otambwidi nswalu kuna kiese;
21 kinga kena kwandi ya mwanji ko, kanxi ova
kekala fikolo; e mpaxi ova zilwaka yovo mvia

mikuntelamena muna kuma kia diambu, vo-
22 vo vau obwidi. Oyu wakuninwa muna nxi ansende, indioyu owidi e diambu; e mbalu za nza, yo ungangi wavwa, e diambu dizengala-
23 kene okitukidi se fukusa. Oyu wakuninwa muna ntoto ambote, indioyu owidi e diambu, katoma dio zaiya; kieleka iyimang' e bundu yuna, e yaka nkam' a saki e yaka makumasambanu, e yaka makumatatu.
24 Ubatelele kingana kiakaka, okuvo o wene w' ezulu utezelo una w' eyakala dikunini mbo-
25 ngo ambote mu 'via diandi: kanxi ekolo balele o wantu o ntantu andi wizidi mo akuni nsalabadiata muna nxi a mbongo, wele kwandi.
26 Kanxi e mbongo ova yamena yayim' e bundu,
27 e nsalabadiata mpe zimonekene. Aleke avwa nzo bele kunvovesa vo, Ndivo ingeta mbongo ambote wakuna mun' evia diakwe? e nsala-
28 badiat' akwei zatukidi? Oyandi ubavutwidi vo, Ntantu ovangidi wau. Aleke vo, Se mbu-
29 di twenda zo vwa kutika kwandi? Kanxi oyandi vo, Ve; kasikila vo wau nuvuzang' e
30 nsalabadiata, e mbongo mpe ivuzukila. Yambula ya vangamena kwandi kumoxi yavana yivia: muna ntangw' a sala isavovesa kwame asadi vo, Nuvitis' okutik' e nsalabadiata, nwakanga muna ntete-ntete zayokwa: kanxi e mbongo nukubika muna kalanga kiame.
31 Ubatelele diaka kingana kiakaka, okuvo, O

wene w' ezulu una wa mbwaz' a mastadi ya
32 kunini muntu mu 'via diandi: ina vo yau i mbut' a ke kuna kwa nginga zawonso; kanxi vo ikolele, se yampwena ukitukidi se nti, a nuni z' ezulu nkutu kwenda tungila kwau.
33 Ubatelele vo diaka kingana kiakaka; O wene w' ezulu una wa mbolo, zabubikila nkento, mu kunku tatu ya mfumfu, zawonso yavana zavwa funa.
34 O mambu mama mawanso o Jizu ikavovelanga omu yingana kw' a nkangu; kasavova diambu kwa yau mpavala ko mu yingana kaka:
35 kinumana malungana mana mavovekela muna ngunza, ovo,

O nu' ame mu yingana njiuila wo;
Mvov' o mambu maswekama ova lufulu lua nza.

36 Iboxi asis' ebundu wele muna nzo: alongoki andi bezidi kwa yandi, okuvo, Utusasil' e ki-
37 ngana kia nsalabadiata mun' evia. Oyandi ovutwidi vo, Oyu okunang' e mbongo abiza i
38 Mwan' a muntu; evia i nza; e mbongo ambote, awaya i wan' awene; e nsalabadiata i wan'
39 andioyu wambi; o ntantu wabakuna i nkadiampemba: e nsungi a sala i kuna kusukil' e
40 nza; asadi iy' awanjo. Watu konso owu wakutikilw' e nsalabadiata za yokwa vana ti-
41 ya; i usakala mpe kuna kusukil' e nza. O Mwan' a muntu oxinga tum' e wanjo zandi,

yau besazonzek' o mambu mawonso mebwisanga ova wene wandi, y' aya bevangang' e
42 nsoki, baza xinga tubwa van' ekumbila dia tiya: kusakal' e dilu yo nkweteso a meno.
43 Aminkwikiji iboxitu bexinga tentena ne i ntangwa kuna wene w' Es' au. Oyu una yo matu, mbula kawa kwandi.
45 O wene w' ezulu una wa vwa kwa swekwa mu 'via; kwa sololwa kwa muntu, oswekele ko mpe; muna kieso kiandi wele teka yawanso aweno yau, osumbidi diadin' evia.
45 O wene w' ezulu una diaka una wa muntu a
46 nkiti okwend' avavinge matadi mambote; vo kasolwele dimoxi dia ntalu ampwena, wele teka yawonso akedi yau osumbidi dio.
47 O wene w' ezulu una diaka una w' ekonde dia tubwa mu muwu, diakutik' e mpila zawo-
48 nso: ova dia zala, batuntidi oku seke; bavwende azonzekele eji zabiza muna malonga ka-
49 nxi eji zambi bavetele. Iusa kala mpe kuna kusukil' e nza: e wanjo zixinga kwiza, aso-
50 di ay' ambi muna minkwikiji, aza xinga kwa tuba kun' ekumbila dia tiyua: kusakal' e dilu yo nkweteso a meno.
51 Nutomene mo w' o mambu mama mawonso e?
52 Oyau bakumvutwidi vo, Ingeta Oyandi akwavovesa vo, Watu konso nsoneki wavangilu eki nlongoki a wene w' ezulu una wa vwa nzo ovaikisi lekwa yampa y' eyi yankulu vana vwa

kwandi.
53 Vabwa diambu, o Jizu vo kamene yayi e yi
54 ngana, okatukidi kwakuna. Olwaka kuma nxi andi ubalongele muna nzo au asambila, awanso axivika wo, azaiya vo, Wa diau 'yakal' edi akweyi kavwa wau o zayi, ye salu yayi
55 yampwena? Ondioyu ke yandi i mwan' a vadi kia nti kwe? o ngw' andi e nkumbu andi ndivo Maria; abunji andi, Yakobo, yo Yosef, yo
56 Simon, yo Yuda? Abunji andi amakento awonso ke yau tuna yau kwe? Wa diau yakal' edi ozevo akweyi tu kavwa o mambu mama
57 mawonso? Banvwidi e nxita. Kanxi o Jizu akwavovesa vo, O ngunza kakondelo jitu ko,
58 iwau vo mu nxi andi yo muna nzo andi. Se kasa mo vangila kwandi mambu mengi mampwena ko kuma kondwa kwau kwa lufiatu.

14 Muna ntangwa yaina o Herod o mfumu owidi
2 yo e nsangu a Jizu, ovovele kw' aleke andi vo, I Yowani o Mvubi yuyu; wafulukidi muna fwa; e ngolo zaji diau se zisadilanga muna ya-
3 ndi. Kadi Herod wabaka Yowani, kakunkanga, unxidi muna tadi mu kuma kia Herodia,
4 o nkaz' a mbunji andi Filip. O Yowani wau kanvovesa vo, Ke diansongi ko wanvwa onge.
5 Ova kadi kunvondesa, omwene o wonga wa
6 ndonga, e kuma ngunza banyikilanga. Kanxi e lumbu kia wutuka Herod vo kia lweke,

o mwan' a nkento a Herodia wele kinina va-
7 na kati, omwesese Herod o wete. Unyikidi
okunvana konso eki kelomba obindumukini e
8 ndofi. Oyandi, wau kavitisw' olongeselwa
kwa ngw' andi, azaya vo, Umpanin' o ntu a
9 Yowani o Mvubi mun' elonga. O mfumu oke-
ndalele; kanxi muna kuma kia ndofi zandi,
y' aya kafonga yau vana meza, o tumini vo u-
10 vewa; otumini ozenges' o ntu a Yowani muna
11 nzo etaka. O ntu andi utwasilu mun' ebono,
uveno kwa ndumba: oyandi otwese wo kuna
12 kwa ngw' andi. Alongoki andi bezidi, babo-
ngele e vimbu, banjikidi; bele jingulwila Jizu.
13 O Jizu wau vo kawidi wo, ovengumukini
kwakuna mu nzaza, wele kwandi ku makanga, mavengamene: ova wawakana kwa ndonga, batukidinge muna mavata bele anlandi o
14 lutambi. Oyandi mpe ovaikidi, omona ndonga yingi, ubafwidi e nkenda, osaswidi e mbe-
15 vo zau. O maxika vo malweke, alongoki bele kunvovesa vo, O vuma vu kanga, e ntangwa mpe iviokele kala; xindik' o mabundu, bend'
16 ayisumbila dia kwau omo yimpata-vata. Kanxi o Jizu akwavovesa vo, Ke vena kuma be-
17 ndela ko; nubavan' o di' oyeno. Oyau banvutwidi vo, Oyeto eki tuna kiau aka vava kwa-
18 nga tanu, ye nzoji ezole. Oyandi vo, nutwa-
19 sa yo kwa mono. Ovovese e ndonga yafonga vana titi; oyandi obongele e kwanga yau ata-

koka masasukidi, ya ntedinga basikidi e ndiata, y' afwa meso bemona: bakembese o Nzambi a Israel.

32 O Jizu iboxi abokele alongoki andi, ovovele vo, nkenda ikwafw' ankangu, e kuma se lumbu tatu wau bena ya mono ke bena y' eki badia ko: ki kwasindika benda ziki ye nzala ko, benkwa kwend' afwe mfune muna njila

33 Alongoki akunvutula vo, Akweitu tubak' o ulolo wa kwanga ova makanga umana yukut'

34 e nkangw' a ndong' eyi? O Jizu ubavovese vo kwang' ekwa nuna yau? Oyau vo, I nsambwa-

35 di, ye yi nbiji-mbiji yakete ya maza. Oya-

36 ndi vovese e ndonga bafonga vana nxi obongele e kwanga yau a nsambwadi ye mbiji za maza; otondele obukwini otambikidi kw'

37 alongoki, alongoki avene kwa mabundu. Awanso avwa dia, ayukuta: banona mboba nsa-

38 mbwadi miazala kuna nkesuna zasuva. Aya badia mazunda maiya m' akala, aya iy' akento

39 yo wana. Osindikidi e ndonga, oyandi wele muna nzaza, olweke kuna ndambu a Magadan.

16 Afarixi y' Asaduki bezidi, banfukumuna banyuvwidi vo kabasong' e sinsu kia kw' ezu-

2 lu. Kanxi oyandi akubavutula vo, Wavo se maxika, oyeno ou nuvovanga, nkamba kukala:

3 e kun' ezulu mbwaki dina. O mene-mene ndivo, Ounu o kuma yinda kuyinda: e kun' ezu-

lu mbwaki dina ye ndombola. Nuzeye kwen' oton' o lose lu' ezulu; kanxi ke nutonanga
4 yo ko e sinsu ya ntangwa. ´Tandu kia mintazumba ikivav' e sinsu; ke kivewa mpe sinsu ko, kanxi e sinsu kia Yona. Ubasisidi wele kwandi.

5 Alongoki kalweke kuna yaka ndambu se ba-
6 fwidi diya kia nat' e kwanga. O Jizu ubavovese vo, Nulungalala nwatoma kudikenka
7 kweno ye kwanga y' Afarixi y' Asaduki. O-yau se ben' ak' e vijiku-vijiku yau ya yau, ó-
8 kuvo, Ke tunete kwanga ko. O Jizu mpe otonene wo, ovovele vo, Akwa filufiatu, w' edi nwinin' ak' e vijiku-vijiku omo yeno ya yeno,
9 e kuma wau ke nuna ya kwanga ko? Oyeno mpe se ke nwavungwidi kaka kwe, ovo ke nuyindulanga yo ko e kwang' atanu kwa mazumda matanu, ye mboba minkwa nwano-
10 na? Ye kwanga nsambwadi kwa mazunda
11 maiya, ye mboba minkwa nwanona? W' edi ke nutonene ko ovo kinuvovesele wo mu diambu dia kwanga ko? Kanxi nulungalala ye
12 kwanga y' Afarixi y' Asaduki. Iboxi batona vo edi kabavovesele wo ke mu kukenka kwa kwanga ko, kanxi muna malongi m' Afarixi y' Asaduki.

13 O Jizu wau vo kalweke kuna tini ya Kaizaria Filipo, oyuvwidi alongoki andi, vo, O wantu nani bekunyikilang' o Mwan' a muntu?

14 Oyau vo, Akaka oulevovanga, Yowani o M
bi; akaka, Eliya: akaka, Yeremia, yovo n
15 nza moxi van' angunza. Oyandi ulavov
16 vo, Kanxi oyeno inani nukungyikilanga?
Simon Pedro avutula vo, Nge i Kristu
17 Mwan' a Nzambi ajingu. O Jizu unvutw
vo, Ovw' e nsambu onge, e Simon Bar-Yo
e kuma ke disongole nsuni yo menga ko,
18 nxi S' ame kun' ezulu. O Mono mpe owu
vovese, onge kadi u Pedro, vav' etadi diad
ntungil' e church ame; o mavitu ma Hadi
19 malendi yo sunda ngolo ko. Ikutambik' e n
bi za wene w' ezulu: yakonso eki okangil'
nxi kikangama mpe kun' ezulu: konso eki
kutulul' ova nxi kikutuluka mpe kun' ezu
20 Iboxi kavoves' alongoki ovo ke bajingula k
muntu k' ovo yandi i Kristu.
21 Tuka vana ntangwa yaina o Jizu ikayat
osonga kw' alongoki andi, e ngyend' aka
kwenda kuna Yerusalem, yo mambu mam
xi ketambul' aka mengi kw' akuluntu y' am
ta za nganga y' asoneki, yo vondwa, yo
22 lwa muna lumbu ki' e tatu. O Pedro un
ngele odokamene okunyika, okuvo, Mend
nga kwandi muna ke mu nge ko, e Ntinu
23 mama ke mekala mu nge ko. Kanxi o
ndi ovilukidi, ovovele kwa Pedro vo, Kat
oku nim' ame, e Mbeni: uma kiankankala
ni kwa mono: e kum' onge kuyindulanga

mbu ma Nzambi ko, mambu ma wantu oyindu-
24 langa. O Jizu iboxi avova kw' alongoki andi vo, Avo konso muntu okundanda, mbula kaivan' o nkalu, onat' ekuluzu diandi, kez' anda-
25 ndi. E kuma konso oyu ovuluz' o moyo andi vidisa kevidisa wo; yakonso oyu ovidisil' o moyo andi muna kuma kiame omona wo
26 kwandi. E kuma nkia nluta kabakidi o muntu wavo e nza yawonso ikebaka, kavidis' o moyo andi? ovo o muntu nki kalenda soba
27 muna moyo andi? E kuma o Mwan' a muntu osakwizila muna nkembo e S' andi ye wanjo zandi; iboxi kexinga kaidila kana mu-
28 ntu muna tezo kia salu yandi. Kieleka edi yinuvovese, akaka batelamene vava ke bémon' ak' edi dia fwa ko, yavana bemon' o Mwan' a muntu okwizilanga muna kimfumu kiandi.

17 Vo vaviokele lumbu sambanu o Jizu onete Pedro, yo Yakobo, yo Yowani o mbunji andi, ubatwese ku mongo andandanda kumpenga:
2 okitukidi vana tose twau: e mpolo andi yakezima ne i ntangwa, e mvwatu miandi miakal' o
3 pemba ne i mwini. O tala, bamonekena Moxe
4 yo Eliya bevovanga ya yandi. O Pedro ovutwidi, ovovele kwa Jizu vo, e Mfumu, diabi za kwandi twakala kweto vava: vozolele wo mpe yavanga vo balak' e tatu; e imoxi yaku, imoxi

5 ya Moxe, imoxi ya Eliya. Ekolo avovanga,
tala, bafukilu kw' etuti dia mpembe-mpembe:
tala, van' etuti vavaika ndinga yavova vo, O-
ndioyu i Mwan' ame anzolwa yuyu, oyu mwe-
6 nang' o wete; nunwa. Alongoki vo bawidi wo,
amana bukik' o tose twau, babubula kikilu.
7 O Jizu wele kwa ximba okuvo, Nutelama,
8 ke nukadi ya wonga ko. Ova bavumbul' o
meso, ke bamona muntu wonso ko, yandi Jizu
kaka.
9 Ova bakwiz' akulumukanga muna mongo, o
Jizu ubavovese vo, Ke nusamun' e kimona
meso kwa muntu wonso ko, o Mwan' a muntu
10 yavana kefuluka muna fwa. Alongoki andi
banyuvwidi vo, Wa kanxi asoneki edi bevove-
11 langa vo Eliya kak' ovit' okwiza? Oyandi
avutula vo Eliy' ele okwiza kwau, avutul' o
12 mambu mawonso: kanxi ou yiavovese, o
Eliya waiza kwandi kala, oyau ke banzaya
ko, kanxi bakunvanga mana bazola kwau. O
Mwan' a muntu iketambwila mpe e mpaxi una
13 kwa yau. Alongoki iboxi batoma zaya vo
i Yowani o Mvubi kayikidi.
14 Ova balwaka van' ebundu, valweke amfuka-
15 men' eyakala, okuvo, e Mfumu fw' o mwan'
ame e nkenda: e kuma xilwa kexilwanga kwa
nianga mpaxi jingi kemonanga: nkumbu mi-
ngi kebwanga vana tiya, nkumbu mingi mpe
16 kebwanga muna maza. Yakuntwala kw' abe-

17 ngoki aku, ke balendele kunsasula ko. O Jizu avutula vo, E tandu kianganji kiakondw' o lufiatu, nkia kolo nkala ya yeno? nkia kolo ntambula zo yeno? nuntwas' ova kwa mono.
18 O Jizu nyikidi; o nkadiampemba ovaikidi muna yandi; o nleke osasukidi otuka muna nta-
19 ngwa yaina. Alongoki iboxi baiza kwa Jizu vana beko, azaya vo, Oyeto edi ke twavaikisidi yo ko? Oyandi akwavutula vo, E kuma i muna lufiatu lweno luakete: e kuma kieleka owu yinuvovese, Wavo nuna yo lufiatu luna ne mbwaz' a mastadi, nwavova kwa mongo wau vo, Katuka vava watuntuka kuna; tuntuka mpe utuntuka; ozevo ke vekala kwandi diambu dinukubadila ko.
22 E kolo bakala kuna Galili, o Jizu avova vo, O Mwan' a muntu oxinga vakulwa muna
23 moko ma wantu; oyau bazakunvonda, e lumbu ki' etatu ikexinga fulwa diaka. Oyau bamona kikilu e nkenda za yingi.
24 Ova bakwiza muna Kafernaum, aya batambulang' e mpaku ezidi kwa Pedro, azaya vo, O mfumu eno e mpaku ke futa yo kwe?
25 Oyandi vo, Elo. Ova kakwenda muna nzo, o Jizu ovitidi kwandi ovova kwa yandi, okuvo, Awei oyindulanga, nge Simon? a mfumu za nxi, mw' aki nani betambulang' e mpaku yovo vaku? mwa wan' au vo ovo mw' anze-
26 nza? Oyandi ova kavova vo, Mw' anzenza,

o Jizu unvutwidi vo, Vo mon' ou o wana ke
27 bena kwau mu diambu ko. Kanxi kadi, tunkwa kwabwisa, wend' onge kuna muwu, watub' o luvaku, wabong' e mbiji yivit' otakuka; ov' obundul' o nu' andi omona mo tadi kia mbongo: ibonga kina, wavana kwa yau imuna mono yo nge.

18 Muna ntangwa yain' alongoki bele kwa Jizu, azaya vo, Nani i mbuta kuna wene w' ezulu?
2 Oyandi obokele e kimwana-mwana vana ka-
3 kala unxidi vana kati kwa yau, avova vo, Kieleka ou yinuvovese, Yavana ke nwavilukidi nwakala ne wan' aswa ko, kuna wene w' ezu-
4 lu ozavo ke nukota ko ko. Watu konso oyu okulembeka kwandi ne ikimwana-mwana kiaki, ikala imbuta yuna kuna wene w' ezulu.
5 Konso oyu otambwil' e kimwana-mwana kia mpila yai muna nkumbu ame mono katainbwi-
6 di: kanxi konso oyu obwisa kimwana-mwana kimosi ov' awaiya bankwikidi, diabiza kwa yandi. wavo s' ekukwa diampwena kayengelekwa muna nxingu andi, kadibulwa muna
7 ngodi' a muwu. Mpaxi kwa nza muna diambu dia kuma yibwisanga! kadi difwene kaka vo e kuma yiza; kanxitu mpaxi kwa dia-
8 din' eyakala divaikil' e kuma! Watu avo koko kwaku yovo kulu kwaku kukubwisa, zenga ko kwandi, waveta: wete kwandi kwa

ngeye wavanguka yovo tedinga, wenda kuna moyo, ke mu kala yo moko e mole yovo malu mole wavetwa kuna tiya twa kwele
9 mvu ko. Avo disu diaku dikubwisa odungu-na dio kwandi, waveta: wete kwandi kwa nge wadiuka ye disu a dimoxi kuna moyo, ke mu vw' o meso mole wavetwa kuna nzo a tiya ko.
10 Nudikenka ke nuvezi kimwana-mwana ko ova yingyana-ngyana yayi; e kuma ou yinuvovese kun' ezulu kun' e wanjo zimonang' e mpolo e
12 S' ame una kun' ezulu Awei nuyindulanga? avo muntu una ya mameme nkama, edimoxi y' idivididi, wó luvwa yevwa kesisa ka sisa lo kwe, kenda muna nzanza-nzanza, kend' avavi edi di-
13 vididie? Avo mona se kamona dio, kieleka edi yinuvovese ikaluta mwen' e kiese dina ke mu luvwa y' evwa nkutu ko oma ke mavididi ko.
14 Diau mpe vo ke luzolo lu' Es' eno una kun' ezulu ko ovo se vavidi kimwana-mwana ki-moxi ova yingyana-ngyana yayi.
15 Av' o mpangi aku sumuka kasumukini, we-nda kunsong' e ngyelele andi vana vayeno e-wole kweno aka: wavo uwidi, o mpangi aku
16 wauna umbakidi. Kanxi avo ke kuwa ko, nata diaka moxi yovo nwole, kadi muna nu' a mba-ngi zole yovo zitatu konso diambu diatoma si-
17 kila. Avo ngongo andi ke kwawa ko, jingula wo kw' nsa: wavo o nsa ke wila mpe wo ko, unyambula kakala kwa nge ne muxi nxi nga-

18 ni ya publikano. Kieleka yinuvovese, Yakonso lekwa nukang' ova nxi kun' ezulu mpe yikangama: konso lekwa nukutulul' ova nxi
19 kun' ezulu mpe yikutululwa. Ou yinuvovese diaka, avo nwole ovo yeno uwawan' ova nxi muna konso diambu bevinga, bevangwa dio
20 kw' e S' ame una kun' ezulu. E kuma konso ova valungilu nwole yovo ntatu muna nkumbu ame, omono ngina kwame vana kati kw' au.

21 O Pedro iboxi kayenda vova kwa yandi vo, e Mfumu, o mbunji ame nsumuk' ekwa kansumuka, yanlolokanga? wavo se nkumbu
22 nsambwadie? O Jizu akunvutula vo, omono kivovese ko vo, Wavo se nkumbu nsambwadi; kanxi yavan' avo se nkumbu lusambwadi ku-
23 na nsambwadi. Diau o wene w' ezulu utezelwa mu mfumu ota mbalu y' aleke andi. Ova
24 kayatik' obalula, otwasilu vo moxi, wandia
25 mfuk' a kiaji kia mbongo. Kanxi wau kalendi zo kwandi ofuta ko, o mfumu andi untekese, yo nkaz' andi, yo wana, yakonso eki ka-
26 lendele kaka e mfitu yavangwa. O nleke ofukamene vana nxi, unvingidi, avova vo, e Mfumu unkulwil' o moyo mbana zo kufuta kwa-
27 ndi zawonso. O mfumu a ntaudi yaina vo kamwene e nkenda unkutulwidi e mfuka mpe
28 unyambulwidi yo. Kanxi yau ntaudi ina vo kavaikidi omwene kwandi, wandia mfuk' a

nakumatatu ma mbongo: umbakidi, unximbinini vana mvuvu azaya vo, Fut' ezame wasompa. O nkwandi ofukamene mpe vana nxi unvingidi, okuvo, unkulwil' o moyo ikufuta zo kwandi. Oyandi ngongo andi: unxidi mu nzo etaka yavana kefuta zina kavwilu. Akwandi yandi ova bamon' ou wuvangamene, bamwene e nkenda zayingi, bele samuna mawonso mavangamene kwa mfumu au. O mfumu andi unbokele, iboxi akunvovesa vo, untaudi ampolakanu, omono iyambulwidi e mfuka yaina yawonso, e kuma wau wandodokele: ongo mpe ndivo nga nkend' ofwidi o nkwaku e, konso ou yafwididi mpe e nkend' omono? O mfumu andi udisawidi, unvakwidi kw' avangi ya mpaxi, yavana kemana fut' e mfuka ngani. O S' ame kun' ezulu mpe ikokunuvanga una, avo ke nulolokanga kana muntu yo mbunji andi ye nxi eno a ntima yawanso ko.

19. Vabwa diambu o Jizu vo kamene mam' o mambu, Okatukidi kuna Galili, wizidi kuna mvivu mia Yudia mun' esimu dia Yordan; olendo kwa mabundu ma yingi; kamana mpe kwasaswila kuna.

Afarixi bele kunvukumuna, azaya vo, Ke diambu kwandi ko o 'yakala kakatwil' o nkaz' andi mu konso kume? Oyandi avutula vo, Ke nwatangidi wo kwe, ovo oyu wabavanga

kun' e yatiku koko yo nkento kabavange,
5 kavova vo, Muna kuma kiaki eyakal' osis' o
s' andi yo ngw' andi, kayikama kwa nkaz'
6 andi; au ewole se nitu moxi? Ozevo se ke nwo-
le diaka ko, se nitu mosi. Watu idiau vo ko-
nso eki kia yikanisa Nzambi, ke vakadi muntu
7 avambula ko. Oyau bakunvutula vo, o Moxe
ozevo w' edi katumina v' ovew' o nkand' a lu-
8 vambanu, kanyambula kwandi. Oyandi
akwavutula vo, o Moxe e kuma kadi ibala kwa
ntima mieno idiau kanuyambwil' okatul' aka-
ji eno: kanxi tuka kuna kwa tukwa ke wau
9 kwekedinge ko. Ou yinuvovese konso oyu
okatula nkaz' andi, nangatu mu kuma kia
ngyambila, wanga vo kasomp' aka wakaka,
ozavo yambila kayambidi: konso mpe oyu o-
kunsompa wav' okatwilu yambila kayambidi.
10 Alongoki bavova kwa yandi vo, Wavo iw' eya-
kala yo nkaz' andi wowo ozav' osompa ke
11 wete kwandi ko. Kanxi oyandi akwavutula vo,
Antu awonso ke balendi wo tambula ko o
12 mvovo wau, yau kaka aya baveno wo. E ku-
ma vena ye eunuchs, zautukila kwandi una
muna vumu ya ngwa zau: vena ye eunuchs,
zavangw' e-eunuchs kwa wantu: vena ye
eunuchs yau kwau baivang' eunuchs muna
kuma kia wene w' ezulu. Oyu olenda w' ota-
mbula otambula kwandi.
13 Iboxi katwasilwa vo wan' aswa, kabatense-

k' o moko mandi kasamba: alongoki badoka-
14 mene okwa yika. Kanxi o Jizu avova vo,
Nuyambul' o wan' aswa, ke nubasimi ko, beza
kwa mono: e kum' e mpil' a yau i wene w'
15 ezulu. Ubatensekele o moko mandi, okatu-
kidi vo.
16 Otala, va lwaka moxi kwa yandi, azaya vo,
E Mfumu, nkia diambu diambote mpanga,
17 mfwete vwil' o moyo akwele mvu? Oyandi
akunvutula vo, W' edi okungyuvwilang' oma
ma kina kiambote? Moxi kwandi aka una vo
iwambote: kanxi wav' ozolele odiuka kuna
18 moyo, olund' e nxiku. Oyandi akunvutula vo,
Emieyi? O Jizu vo, Ku vondi ko, ku yambila
ko, ku yiyi ko, ku nati umbangi wa luvunu
19 ko, Ovumin' o s' aku yo ngw' aku: Ozol' o
20 muxi belo kiaku ne i nge kil eni. O toko ka-
vova kwa yandi vo, O mambu mama mawo-
nso yalunda mo kwandi: adieyi diakunsala?
21 O Jizu akunvovesa vo, Vozevo kikilu ozolele
osikila, nda teka eyi una yau wavana kw'
asukami, ovw' e mbongo zaku kun' ezulu: ibo-
22 xi wiza andandi. Kanxi otoko vo kaw' o
mvovo wau wele ye ntantu: e kuma mbongo
23 jingi kakedi zau. O Jizu ibosi avova kw'
alongoki andi vo, Kieleka edi yinuvovese, dia
mpaxi kwa muntu a mvwama kakota kuna
24 wene w' ezulu. Ou yinuvovese diaka dia nsa-
su kwandi kwa bulu kiampwena kivaikila

me kons' ou nzolele muna ki unie? ovo disu diaku idiambi wau vo imuntu ambote kwame?
16 Diau vo ay' asukinina ibesavita ay' avita se ibesasukinina.
17 O Jizu se kwendanga kuna Yerusalem wele y' alongoki vana beko muna njila, ubavove-
18 se vo, Se tukwenda kuna Yerusalem; o Mwan' a muntu xinga kayekulwa kuna kw' ambuta za nganga yo kuna kw' asoneki, yau be ku-
19 nvonda mpe, bazakuntambika kw' exi nxi zangani bakitula kwau e dinda a wetanga azakunkoma: e lumbu ki' etatu ikefulwa diaka.
20 O ngw' andi a wan' a Zebedi iboxi kaiza kwa yandi yo wan' andi, unsambidi, unvingidi dia-
21 mbu dimosi. Oyandi impovesa kanvovesa vo, Nki ozolele? Oyandi vo, Oyambul' o wan' ame aw' ewole bavwandila, o mosi kuna koko kwaku kwanene, o moxi kuna monso kuna
22 wene waku. Kanxi o Jizu avutula vo, Ke nuzeye kio ko eki nuvingidi. Oyeno lenda kweno onw' e mbungw' eyi sanga yanwe? Oyau
23 banvutwidi vo, Tulenda kweto. Oyandi ubavovese vo, E mbungw' ame ele kikilu nunwa yo: kanxi ovwandil' oku koko kwame kwanene, y' oku koko kwame kwamonso, ke mono nkaya dio ko, kanxi di' awaya bakubikilwa dio
24 kw' e S' ame. Ekumi vo dia wa wo bakusa-
25 ula kw' abunji aw' ewole. Kanxi o Jizu ubabokele avova vo, Oyeno nuzeye wo vo, e mfu-

mu za zaka nxi zisinsang' okwavwa, ambuta
26 zau ilésinsang' okwa wisa. Kanxi oyeno ke
wau nukala ko: kanxi konso oyu okal' eki
mfumu ovo yeno ya yeno ikala i nleke eno yu-
27 na; konso mpe oyu okal' ekintete ovo yeno ya
28 yeno nleke eno kekala: O Mwan' a muntu nku-
tu kaizila sadilwa ko, kanxi kasadila, avana
mpe o moyo andi i lukulu lua ndonga.
29 Ova se bekwend' avaikanga muna Yeriko ole-
30 ndo kw' ebundu diampwena. Otala, akal' ewo-
le afw' o meso avwanda kwau muna nteto a
njila, ova bawa vo o Jizu se lutanga kwandi,
babokele vo, e Mfumu, utufwa nkenda, e mwa-
31 n' a David. Ebundu diakubayika, ovo baya-
mbul' o mazu mau: kanxi oyau baxiam' ak'
oboka vo, e Mfumu utufwa nkenda, nge mwa-
32 n' a David. O Jizu o ningamene, ubabokele,
ubavovese vo, Awei nuzolele yinuvanga; Oyau
bavova kwa yandi vo, e Mfumu o meso meto
33 matemuka. O Jizu, ubafwidi e nkenda oxi-
mbidi o meso mau: vana vau mpe batambwidi
o lumoni luau, banlende mpe.

21 Ova bakwenda finama kuna Yerusalem, ba-
lwaka vana Betfagi, kuna mongo Olive, o Ji-
2 zu otumini alongoki wole, ubavovese vo, Nwe-
nd' omo kimpatavata kiokio kinuxingalake-
ne, numon' ebuluku diakangama, y' edi di' e
swala di' ekoko: nukutulula nio nwatwasa mo

3 kwa mono. Wavo konso muntu okunuvovesa
diambu, oyeno nuvova vo, O Mfumu mfunu
kavwidi mo; oyandi mpe nswalu kwandi ke-
4 twika mo. O mama wau mavangamene kadi
kinumana malungana mana mavovelwa muna
ngunza, ovo,
5 Samwin' o mwan' a nkento akwa Zion,
Tala, o Ntinu aku okwizanga kwa nge,
Nlembami, vu buluku dia nkento kavwende,
Ye swala di' ekok' o mwan' ebuluku.
6 Alongoki bakwenda vanga mpe una batumwa
7 kwa Jizu, batwese ebuluku, yo swala, bate-
nsekele mo e mpeta miau oyandi ovwende va-
8 na ntandu. Ndonga yingi avwa yal' e nlele
miau muna njila; akaka bakwend' azenginge
9 e nsungu za nti ayambikidi muna njila. O ma-
bundu mavita kuna ntu y' ay' alandanga axi-
di e nkololo, bavovanga vo, Hosana kwa mwa-
n' a David: Ovw' e nsambu oyandi okwizila-
nga muna nkumbu a Ntinu; Hosana muna
10 kaye. - Vo kalweke muna Yerusalem e mba-
nza yawonso izunzwidi, okuvo, Wa nani ndio-
11 yu? O mabundu mavova vo, Ondioyu i Jizu
yuyu, o ngunza, otuka kuna Nazaret akwa
Galili.
12 O Jizu okotele muna nzo a sambila Nzambi,
ovaikisi awonso atekelanga y' ay' asumbila-
nga muna nzo a sambila, ovotomwene o meza
ma waya basobang' e njimbu, ye kunda ya wa-

13 ya batekang' o mayembe; kakubavovesa vo,
Diasonama, E nzo ame ixinga yikilwanga vo
nzo a sambu: kanxi oyeno nuvangidi yo se
14 wulu dia mivi. O fwa meso yo ntedinga bele
kwa yandi muna nzo a sambila: oyandi uba-
15 saswidi. Kanxi ambuta za nganga y' asoneki
vo bamwene o mambu mamaxivi kavangidi
ye yindekeleke yibokanga muna nzo a sambi-
la vo, Hosana kwa mwan' a David: oyau bai-
16 sawidi, banvovese vo, Owidi wo owu bevova-
ng' awaye? o Jizu akubavovesa vo, Elo: ke
nwatangidi wo kwe, Muna nua mia yindeke-
leke y' ay' e yemanga itomene kembelelwa?
17 Ubasisidi ovaikidi kwandi muna mbanza ya
muna Betani, olele muna.
18 O menemene se kwend' avutukanga muna
19 mbanza omwene e nzala. Vo kamwene o nti
a mfuluta muna nteto a njila, wele vo lwaka,
omona ke una kiyuma ko, makaya nkutu; o
yandi vo, Kuyimi diaka mfuluta ko otuka va-
va yakwele mvu. O nti mpe umene wu-
20 minina. Alongoki vo bamona wo, axivikidi
wo, okuvo, O nti a mfuluta umene jina kala
21 nswalu. O Jizu akubavutula vo, Kielek' ou
yinuvovese, Avo nuna yo lufiatu ke mu kati-
kisa ko, ke wau aka uvangamene omu nti nu-
vanga ko, kanxi oselevo i mongo wau nuvo-
vesa vo, Zanguka wavetuka muna muwu, di-
22 vangama kwandi. O mambu mawonso, ya

konso edi nuvingila muna sambu, nwatoma kwikila, nutambula dio.

23 Ova kalwaka muna nzo a sambila, ambuta za nganga y' ambuta za wantu bele kwa yandi ozevo se longanga, azaya vo, Mu nkia wis' ovangilanga mam' o mambu? y' oyu wava-
24 na kiau wis' eki? O Jizu akubavutula vo, Omono mpe ngyuvu moxi ikunuyuvula, wavo nukunsamwina wo omono mpe ozevo ikunujingwil' e wisa mvangilanga mam' o mambu.
25 E mvub' a Yowani kwei yatuka? ku 'zulu vo kwa wantu? Oyau se ben' ak' e vijiku-vijiku yau ya yau, okuvo, Vo tuvova vo, Ku 'zulu; oyandi sang' atuvovesa vo, W' edi nwalembi
26 kunkwikidila? Wa kanxi ova tuvova vo, Kwa wantu; wonga mpe tumona di' ebundu; e kum' awanso ngunza ibayikilanga Yowani
27 Bavutwidi Jizu vo, Ke tuze wo ko. Oyandi mpe ubavovese vo, Omono mpe se kikunusamwina kio ko e wisa mvangilanga mam' o ma-
28 mbu. Kanxi awei nuyindula? Eyakala diakedi ya wan' ewole; olweke kwa ndioyu wantete, okuvo, e Mwana, nda sala mun' evi' ou-
29 nu. Oyandi ovutwidi vo, Ngongo ame: ka-
30 nxi okala taxi udiyelese, wele. Olweke kwa ndioyu w' ezole, ovovele una wau. Oyandi avutula vo, Nkwenda, ingeta: se ke mu kwe-
31 nda kwandi ko. Aw' ewole nani iwavang' o luzolo lu' es' andi? Oyau vo, Oyu wantete.

O Jizu akubavovesa vo, Kieleka edi yinuvovese, apublikano ya minta zumba ibevita kwau okwenda kuna wene wa Nzambi kuna
32 kwa yeno. E kum' o Yowani waizila kwa yeno muna ngiz' a unkwikiji, ke nwasa kunkwikila ko: kanxi apublikano y' aminta zumba ibankwikila kwandi: oyeno vo nwamona wo, ke nwasaviluka kweno ko, ovo kadi oku nsuk' antu nunkwa kunkwikila.
33 Nuwa kingana kiakaka: Vakedi mfumu a nzo, wakunini evia diandi dia vinyo, kajetesa di' o lumbu, ovangidi mo su kiakamin' o malavu, otungidi mo mpe nzo ampwena, oyekekele dio kw' avati, wele kwandi ku nxi akaka.
34 E nsungi a bundu ova yafinamena, otumini e leke yandi kw' avati benda kuntambwila bu-
35 ndu yandi. Avati batambwidi e leke yandi, bawetele moxi, o moxi banvondele, o moxi ba-
36 nwende o matadi. Oyandi otwikidi diaka leke yakaka, an' antete ake: oyau babavangidi
37 diaka una wau. Kanxi oku kwakwiziwa otumini o mwan' andi kwa yau, okuvo, O mwa-
38 n' ame bekunvumina. Kanxi avati vo bamon' o mwana, bakambanini, okuvo, Invingidi efwa yuyu; nwiza, twanvonda, twavingila
39 kweto efwa diandi. Banbakidi, anvaikisi
40 kun' evia, banvondele. O mfumu evia vw' a-
41 lwak' aweyi kavanga kwa wan' avati? Oyau banvovese vo, Bukumuna kenda bukumun'

awan' o wantu ambi, kayambwila nkutu evia diandi kw' avati kaka, aya bafwete kuntwa-
42 dilang' e bundu muna nsungi au. O Jizu akubavutula vo, Ke nwatangidi wo ko muna masone,

Etadi dia vanang' atungi o nkalu,
Diau diavangwa se i ntu a konko:
Diadi kwa Ntinu diatuka,
Di' exivi omu meto meso?

43 Watu ou yinuvovese, o wene w' ezulu katulwa ukunukatulwa wavewa kwandi kw' eka-
44 nda ditwasanga ko ebundu yandi. Konso oyu obwil' ov' etadi diadi wesumuka kewesumuka: kanxitu yakonso oyu divotomokena,
45 funfumuna dikunfunfumuna ne ntoto. Ambuta za nganga y' Afarixi vo bamene w' e yingana yandi, batona wo vo yau kavovele.
46 Kanxi ova bavava okumbaka bamwene e wonga wa vu ye zelele, e kum' awanso ngunza banyikilanga.

22 O Jizu ubavutulwidi diaka mu yingana, o-
2 kuvo, O wene w' ezulu una wa mfumu, yava-
3 ngidi nkinji a longo lwa mwan' andi. Atum' aleke andi bendelang' ay' ekwiz' oku nkinji a lo-
4 ngo: oyau ke bekwiza kwau ko. Otumini diaka leke yakaka okuvo, Nujingula kwa waya batuminu vo, Tala, Omono mbene vwa kubika

kal' o nkinji ame e ngombe zame ye tweleji ya-
me ya maji imene vondwa kala beza oku nki-
5 nji a longo. Kanxi oyau bavezele dio kwandi,
belenge mu salu yau, ona ku via diandi, ona
6 kumana mandi: aya baxidi batambwidi ele-
ke yandi avangidi yo e mpaxi, bavondele yo.
7 Wa kanxi o mfumu ova kawa wo, udisawidi
otumisi e ndong' andi amakesa ovondese e mfu-
8 mbi zazina evata diau diyokelo. Ibosi avovele
kwa leke yandi vo, O nkinji ukubamene, wa
kanxi aya batumisu ke basongele zayi ko.
9 Watu nwenda muna mpambu za njila yako-
nso aya numona nutwik' oku nkinji a longo,
10 Eyain' eleke mpe bele muna mpambu za njila,
bakutikidi vumoxi awonso bamona, y' ay' a-
mbi y' ay' ambote, o nkinji a longo uzele yo
11 wantu. O mfumu ova kakwiza tal' aya bedi' o
nkinji a longo, omwene vo eyakala ke divwete
12 o mvwatu alongo ko: Oyandi unvovese vo, e
Makangu e ngiz' aku mwamu kwinina yo
mvwatu alongo ko? Oyandi se kena ou ka-
13 vova ko: O Mfumu iboxi avoves' antaudi vo,
Nunkanga o moko yo malu, nwanata nwa-
nveta oko mbaji atombe; ikukal' e dilu yo
14 nkweteso a meno. E kuma engi babokelwa,
kanxi ake basolwa.
15 Afarixi bele longan' ou bafwete kunlekel' eso-
16 kolo muna mvovo andi. Batumini alongoki
au kwa yandi, yo Herodians, ovo, e Mfumu

oyeto tuzeye wo ovo, ongeye wa kieleka kikilu, yo long' olongang' e njil' a Nzambi muna kieleka, onge o wantu kubavwidi kwaku mfunu ko: e kuma ku kwendanga kwaku mu
17 bula ya wantu ko. Watu utujingwila, Awei oyindulanga? Diansongi kwandi ovan' e mpa-
18 ku kwa Kaiza, ovo ke nsongi ko? Kanxi o Jizu omwene yo kal' e fu yambi yau: ovovele vo, W' e kuma nuvukumwina mono, amimpo-
19 va ndambu? Numsong' ele e mbongo za vaku. Oyau batwes' e mpanz' atadi kwa yandi.
20 Oyandi ubavovese vo, E sisa kiaki kia nani ye
21 sono? Oyau banvutwidi vo, ya Kaiza. Oyandi ubavovese vo, Se nuvaninge kwa Kaiza e lekwa ina ina vo ya Kaiza; kuna kwa Nzambi
22 e lekwa ina ina vo ya Nzambi. Oyau ova bawa mam' o mambu baxivikidi wo axidi kunsisa bele kwau.

23 Kina lumbu Asaduki, aya besanga vo ke ve-
24 na lufuluku ko, banyuvwidi, okuvo, e Mfumu o Moxe ou kavova, Avo eyakala difwidi, kasidi uta wana ko, o mbunji andi ovingil' o
25 nkaz' andi, kautil' o mpangi andi. Oyeto wau twakedinge ya wan' angudi nsambwadi oyu wantete ova kasomp' o nkento, ofwidi, se kasidi uta ko, osisidi o nkaz' andi kwa mbunji
26 andi; oyu wezole mpe iwau wuwu, yo yu w' e-
27 tatu, Yavana va ndiona wansambwadi. Awo-
28 nso ova bavwa o nkento mpe ofwidi. Watu

kuna lufuluku nkaz' anani kesakala vana
ven' au ansambwadi? anki awonso bamana
29 kunvwa. Kanxi o Jizu akwavutula vo, Oyeno
diau nuvidilwanga, wau ke nuze mo ko o ma-
30 sona, ye ngolo za Nzambi. E kuna kuna
lufuluku ke besasompa ko ke besompeswa
mpe ko, kanxi konso ou una kwandi e wanjo
31 za Nzambi kun' ezulu. Wa kanxi wau numi-
kwini edi dia lufuluku lua fwa, ke nwatangi-
di wo ko ou nwavoveswa kwa Nzambi e, ovo,
32 Mono i Nzambi a Abraham, i Nzambi a Isak,
i Nzambi a Yakob? O Nzambi ke Nzambi
33 afwe ko kanxi y' ajingi. O mabundu vo ma-
wa wo, bakumbidi dio elongi diandi.
34 Kanxi Afarixi ova bawa vo Asaduki waba-
35 butikidi e nwa, bakutamene vumoxi. O moxi
muna buka kiau, mbamba, unyuvwidi, ngyu-
36 vu a umpukumuni, E mfumu, weyi imbut'
37 a nxiku muna nxiku? Oyandi unvovese vo,
Ozol' o Mfumu Nzambi aku ye nxiaku a nti-
ma yawonso, yo moyo aku wawonso, yo zayi
38 waku wawonso. Owau iwampwena i nxiku
39 a ntete wuwu. Ou wezole mpe iwina wuwu,
40 Ozol' o nkwaku ne inge kibeni. Mwamu miau
nxiku cmi amiole imuyengalelė miawonso, y'
oma m' angunza.
41 Wau bezonzamang' Afarixi, o Jizu ubayu-
42 vwidi, ngyuvu, ovo, Aweyitu nuyindwilanga
Kristu? yandi mwan' anani? Oyau banvutwi-

43 di vo, Mwan' a David. Oyandi ubavovese vo,
Wo David ozevo muna Mwanda nki kanyi-
44 kilang' eki Ntinu, avovela vo,
O Ntinu avova kwa Ntinu ame vo,
Onge ovwandil' oku koko kwame kwanene,
Yavana nxi' atantu aku okunxi atambi
yaku?
45 Avo o David Ntinu ayikilanga, awei kenena
46 vo se mwan' andi? Se ke vakal' oyu unvutu-
la diambu ko, otuka vana kiau lumbu kina
kasayuvulwa mpe diaka ngyuvu kwa muntu
wonso ko.

23 O Jizu iboxi avova kwa mabundu yo ku kw'
2 alongoki, ovo, Asoneki y' Afarixi avwende
3 vana fulu kia Moxe: watu o mambu mawo-
nso, konso oma bekunuvovesa, inuvanga mana
nwalunda: kanxi ke nulandi e salu yau ko;
e kum' ovova ikwau, ke bevanganga mo kwau
4 ko. Elo, majitu manjiti bekanganga mampa-
xi muna nata, baza mo xia muna mavembo ma
wantu; oyau kibeni ke bafwani mo nikwina
5 mu lembo au ko. E salu yau yawanso besalanga
kiman' o wantu bamona: e kum' e nkandiki-
lwa zau wokesa kikilu, yo lambul' e ngongo-
6 ngo za mvwatu miau, yo zol' eki ntu a meza
muna minkinji, y' e fulu ya kimfumu muna
7 nzo za sambila, yo kaiswa muna mazandu,
8 yo bokelelwa kwa wantu vo, e Nlongi. Ka-

nxi oyeno ke nubokelelwa Kinlongi ko: e kuma moxi kaka i nlongi eno, yeno 'anso nwa
9 mpangi y' abunji. Ke nuyikila muntu wonso ova nxi kis' eno ko: e kuma moxi aka i S' eno,
10 oyu una kun' ezulu. Ke nubokelelwa mpe kimfumu ko: e kuma moxi aka i mfumu eno, i
11 Kristu. Kanxi oyu una vo yandi yinene omo
12 yeno ya yeno nleke eno kekala. Konso oyu okal' o lukundidiku kululwa kekululwa lo; konso oyu okulembeka kwandi ikundidikwa.
13 Kanxi mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpova-ndambu! e kuma yeno nukakilang' o wantu o wene w' ezulu: e kuma kadi oyeno ke nukwendanga ko kweno ko, ke nuyambula mpe aya bekwenda ko kwau badiuka ko.
14 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpova-ndambu! e kum' oyeno ye nzo z' ampumpa sanza, nwaza, vunang' ovang' e sambu yankolondondo: watu yeno inuluta tambul' e tumbu kiampwena.
15 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpova-ndambu! oyeno nuvumvulang' o muwu y' eseke nwakitula moxi owo nwina; ova kekituka, oyeno nuvangulwidi nkumbu miole eki mwana kia ubilungi oyeno kibeni nkutu se uke.
16 Mpaxi kwa yeno, ansongi za njila zafw' o meso, nuvovelanga vo, Konso oyu obindumuk' e nzo a sambil' e ndofi, ke diambu kwandi

ko; kanxi konso oyu obindumuk' o wolo wa
17 nzo a sambil' e ndofi, kafumbi yo ko. E ma-
zow' om' ampofo za meso: we nk' i mbut' a ji-
tu wolo vo ovo nzo a sambila i velelesang' o
18 wolo? Yo sa vo, Konso oyu odi' o makukw'
e ndofi, ke diambu ko; kanxitu konso oyu
obindumuk' o lukau luna vo e ndofi, kafumbi
19 yo ko. Afwa meso: we nk' i mbuta, lukau vo
30 ov' o makukwa mevelelesang' o lukau? Wa-
tu oyu obindumuk' o makukw' e ndofi, obi-
ndumukini mo ye lekwa yandi yawonso yina
21 vo. Oyu obindumuk' e nzo a sambil' e ndofi,
22 obindumukini yo y' oyu wakala mo una. Oyu
obindumuka mpe ezulu e ndofi, obindumuki-
ni mpe, e kiandu kia Nzambi, yo yandi ovwe-
nde vo.

23 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpo-
va-ndambu! e kum' oyeno nuvakulwisilang' o
makaya mansunga ye anise ye cumnin, nwa-
yambul' ovang' o mambu mampwena ma nxi-
ku, nfundu, nkenda, lufiatu: nga inuvanganga
mama, y' o maka mpe ke nwadi mo sisa ko.
24 Ansongi za njila zafw' o meso, nukenzang' e
kinkufu nwaza min' e bulu kiampwena.

25 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpo-
va-ndambu! e kum' oyeno okumbaji a mbu-
ngwa y' elonga inuvelelesanga, kanxi muna
26 kati bazala yo yiyila ye nsuvidi. U Nfarixi
wafw' o meso, vit' ovelelesel' ekulu omo kati

kwa mbaxinga, okumbaji mpe kwa velela.
27 Mpaxi kwa yeno, asoneki y' Afarixi, ami-
mpova-ndambu! e kuma nuna ne nkala mia-
mpembe, mina vo okumbaji kwambote-mbo-
te, kanxi muna kati mwazala ye vixi ya wa-
28 ntu, ye mvindu yawonso. Inwina mpe oyeno
okumbaji inusongelang' o unkwikiji kwa wa-
ntu, kanxi omo kati mpova-ndambu nubila-
mene yau yo masumu.
29 Mpaxi kwa yeno, asoneki y' Afarixi, ami-
mpova-ndambu! e kum' oyeno e nkala mia
ngunza inutunganga emi mia minkwikiji i
30 nutoma lenganga, nwazavova vo, Kelevo ye-
to tukala muna lumbu ya mase meto, nga ke
twabayikamanga ko muna menga ma zingu-
31 nza. Watu yeno kibeni kweno nukuxiang' o
umbangi vo nuwan' awaya bavondang' e ngu-
32 nza. Nuzalulwis' ak' e tezo kia mase meno.
33 E niok' eji, e wan' a mpidi, awei nutinin' o
34 mfundu a nzo a tiya? Watu, tala, Ntwikidi
e ngunza, y' akwangangu, y' asoneki: akaka
vonda nuxinga kwavonda nwazakwayanda
muna nti; akaka inuwetela muna synagogue
zeno, yo kwend' ababangika kwend' evata
35 katuk' evata: kinumana o menga ma minkwi-
kiji miawonso mavaik' ova nxi mez' omo ye-
no, otuka vana menga ma Abel wa munkwiki-
ji yavana menga ma Zakaria o mwan' a Bara-
kia, oyu nwavondela vana kati oku i 'suku

36 diavelela oku i makukwa Kieleka o mambu
mama mawanso omu tandu kiaki imexinga
yekamena
37 E Yerusalem, e Yerusalem, wavond' e ngu-
nza, aya batumwa kwa yandi zuk' o matadi!
nga nkonka jingi nkonkang' o wan' aku vumo-
xi, una w' exina dia nsusu dikonka wan' andi
38 kunxi a mave mandi, oyeno ngongo eno! Wa-
39 tala, e nzo aku yixidi mpavala. Edi yinuvo-
vese, Ke nuvika kumbona diaka ko otuka va-
va, yavana nusavova vo, Ovw' e nsambu oya-
ndi okwizilanga muna nkumbu a Mfumu.

24 O Jizu ovaikidi muna nzo a sambila, wau e-
kwendanga alongoki andi bezidi kwa yandi
bansong' e sadilwa ya ntungu a nzo a sambi-
2 la. Kanxi oyandi akubavutula vo, Ke nu-
mwene yo ko e lekwa yai yawonso e? Kieleka
ou yinuvovese, Ke vesasal' etadi dimoxi dite-
nsamene vana diaka ko ke disavotomonw'
ova nxi ko.
3 Una kafonga muna mong' Olive, alongoki
bezidi kwa yandi kuna sweki, okuvo, Utuji-
ngwil' ova mekala mam' o mambu? ye sinsu
4 kia ngiz' aku, yo kuna kusukil' e nza? O Jizu
ubavutwidi vo, Nulungalala ke nwavilakeswa
5 kwa muntu. E kuma engi bexinga kwizila mu-
na nkumbu ame, avovanga vo, Mono i Kristu;
6 ndonga besavilakesa. Nwazawang' e zivita

ye nsangu za vita: oyeno tu ke nububula ko: e kum' o mambu mama makanwa kak' okwiza vangama; kanxi e nsukisilu ke yakedi ko.
7 E kum' o nxi oxinga telamen' o nxi yandi, o vula katelama vula: ye mvengele mixinga
8 ko kala yo ntoto zakama muna yaka fulu. O-
9 mama mawonso iyatiku dia ntantu didi. Iboxi bexinga vakulanga yeno nwavangwang' e mpaxi, bazakunuvonda: oyeno nusaulwa kwa makanda mawonso muna kuma kia nkumbu
10 ame. Engi bexinga bwa, imbengi beyekula-
11 ng' akwau, basaujana. Ngunza jingi za ungya-
12 ngya zixinga telama engi besavilakesa. Ye kuma kia nsoki ubilama tuzolo twankangu
13 tukuluka. Kanxi oyu ozizila kwandi yaku-
14 na nsukisilu ivuluka yuna. Zaji e nsangu za wene zisamunw' ova nza yawonso i luzailu muna makanda mawonso; e nsukisilu iboxi yikwiza.
15 Watu oyeno ova numon' e mpaxi z' ansona, za mama mavovelwa mu Daniel o ngunza, otelamene vana fulu kiavelela (yambul' oyu otanga
16 kazaya), mbul' aya bena muna Yudia batini-
17 na kwau muna miongo: oyu una kwandi vana ntandu a nludi a nzo kakulumuka kenda
18 bong' e lekwa ina muna nzo andi ko: oyu una kwandi mpe muna kiana kavutukil' o bong' o
19 mpet' andi ko. Kanxi mpaxi kwa waya bekala yo wana y' oku kwa waya beyemeka

20 muna yau lumbu yina! Nusamb' oyeno e nti-
nu zeno ke zakala mu sivu, ngatu mu lumbu
21 kia lumingu: Iboxitu kixinga kal' e ntantu
za nkende-kende eji ke zamonekene nkutu
ko otukamena kiavangamen' e nza ya mu-
22 wuwu, ke zisakala nkutu diaka ko. Yain' e
lumbu kelevo ke ikufikwa ko, nga ke vadi
vuluka muntu ko: kanxi mu kuma ki' anso-
23 lwa e lumbu yaina diau isakufikilwa. Wavo
konso muntu mpe osakunuvovesa vo, Tala,
oyu o Kristu yovo, Ona; ke nukwikila wo
24 kweno ko. E kuma vesatelama ye Kristu
za viku, ye ngunza za viku, baxinga songang'
e sinsu yampwena y' oma mamaxivi-maxivi;
bavilakesa, kelevo divangakana nkutu nga
25 y' asolwa una. Tala, mpitidi wo okunusa-
26 munwina. Watu wavo banuvovese vo, Tala,
ona una muna nzanza; ke nwendi kweno ko:
Tala, una muna masuku masweki; ke nukwi-
27 kila ko. E kuma konso ou wutukilang' e nse-
mo kuna ntandu zamoneka yakuna kudimu-
kinanga ntangwa; i usakala mpe e ngiz' a
28 Mwan' a muntu. Konso ova vena fwila, a
mbemba ibekutama vana.

29 Kanxi e ntantu za yau lumbu yina vo zivwa
kaka, o ntangwa obukikilu tombe, o ngonde
mpe ke baya mio ko e mieji miandi, e ntete-
mbwa zazasangumuka mun' ezulu, e ngolo z'
30 ezulu zanikuka: iboxi kisasengumuka kun-

ezulu e dimbu kia Mwan' a muntu: o maka-
nda ma nxi yawonso iboxi mevwazowalala,
bazamonatu o Mwan' a muntu okwizilanga
muna matuti m' ezulu ye ngolo yo nkembo a-
31 mpwena. Iboxi ketum' e wanjo zandi yo lo-
koso luampwena lua mpungi, bazonzek' anso-
lwa miandi muna vento zau eya, tuka kuna
yaka nsuk' ezulu yakuna yaka.
32 Owau muna nti nutanga mo e kingana kia-
ndi; wavo e nsungu zandi se zampa, kayalu-
mun' o makaya mandi, ozevo nuzeye w' ovo
33 o masanza vakufi se kena; iwau una mpe
oyeno, ova nusamon' o mambu mama mawo-
nso nuzaya wauna vo lukufi-lukufi se kena,
34 omo mielo mia nzo nkutue. Kieleka ou yinu-
vovese. E tandu kiaki ke kivioka ko, o mambu
mama mawonso yavana mevwa vangama.
35 Ezulu ye nza divioka, kanxi o mambu mame
36 ke malendi luta ko. Kanxi e lumbu kiakina
ye ntangwa yaina ke kizeye muntu wonso ko,
e wanjo z' ezulu nkutu ke baze kio ko yo
37 Mwana una nkutu, kanxi e Se kaka. Konso
ou wakal' e lumbu ya Noa, i ukala mpe e
38 ngiz' a Mwan' a muntu. E kuma konso ou
wakala muna lumbu yaina ekizalu ozavo ke
kiaizidi ko au edia yo nwa, sompa sompesa, ya-
39 vana lumbu kia diuka Noa mun' ekumbi, ke
basa wo zaya ko e kizalu yavana kiakwiza,
kiammana kwakukumuna: i ukala mpe e ngiz' a

40 Mwan' a muntu. Iboxi kixinga kala vo aka-
l' ewole bena muna kiana; o moxi obongelo, o
41 moxi osisilu: akento wole betutanga vana su;
42 o moxi obongelo o moxi osisilu. Vomon' ou nu-
toma talanga: e kuma ke nuze kio ko e lumbu
43 kikwiz' o Mfumu eno. Kanxi diadi nuzaya,
ovo kelevo o mfumu a nzo ozaya yo e nta-
ngwa yikwizang' o mwivi, nga wakondelela-
nga, e nzo andi nga kayambula yatetwa ko.
44 Idiau vo oyeno mpe nukubama: e kuma nu-
na ntangwa ke nuyindulanga ko o Mwan' a
45 muntu olweke. Nan' i ntaudi a ngangu wa
munkwikiji, watumbw' e kimbuta kwa mfumu
andi muna ndong' a nzo andi kabavanang' o
46 dia kwau muna ntangwa ifwene. Ivw' e
nsambu e taudi yaina yiwanukw' ovanga ma-
47 ma ova kikwiz' o mfumu andi. Kieleka ou
yinuvovese yandi keyekeka yawonso kena
48 yau. Kanxi wavo yain' e ntaudi ambi ovova
kuna ntim' andi vo, O mfumu ame kakanini
49 kwandi ko; iboxi eyatik' o wet' akwandi, ka-
50 dia yo nwa y' akwa-nkolwa; o mfumu a yau
ntaudi yin' okwiza lumbu kina kiau kakanisi
51 ko muna ntangwa kazeye ko, aza xinga ku-
mbutunwisa vana kati kazakunyikil' e ku-
nku kiandi y' amimpova-ndambu: kwakuna
kusakal' e dilu yo nkweteso a meno.

25 O wene w' ezulu iboxi utezelwa mu ndumb'

ekumi zabongele e mini yau bavaikidi benda
2 wanana y' o toko diansompi. O ntanu mazo-
3 wa o ntanu i wangangu. E kum' a mazowa, vo
4 babong'-e mini yau, ke babonga maji ko: ka-
nxi akwa-ngangu banat' o maji muna mbwata
5 zau ye mini yau. E kolo kiadingalal' o toko
6 diansompi, awonso bawonanene o leka. Ka-
nxi e dingidingi se mazu, Tala, o toko diansо-
7 mpi! Nwiza wanana yandi. Andumba zazina
zawonso boxi amene vulumuka, akwikidi e
8 mini yau. Amazow' avova kw' akwa-ngangu
vo, Nutuvanin' ovo maji meno; e kum' eyeto
9 mini yimene jima. Kanxi akwa-ngangu ba-
vutula vo, Nanga ke mefwana ko yo yeto yo
yeno: nwenda kweno tu omo mwawaya betc-
10 kanga mo, nwaisumbil' omeno. E kolo baye-
nda-sumba, o toko diansompi olweke; aya ba-
wanukwa kwau okubaina, bele yandi kuna
1 nkinji a longo: e kielo kijikilu. Oku nsuk'
antu ezaka ndumba mpe zilweke, azaya vo,
12 e Mfumu, e Mfumu, utujiwila. Kanxi oyandi
kavutula vo, Kieleka edi yinuvovese, Kinuze-
13 ye kwame ko. Vomon' ou nutoma talanga,
e kuma ke nuze kio ko e lumbu ngatu e nta-
ngwa.
14 E kuma una wa muntu okwenda ku nxi ka-
ka, obokele e leke yandi, ubatambikidi o vwa
15 kwandi. O moxi unvene mazunda matanu,
o moxi mеmole, o moxi dimoxi; awonso muntu

16 vana kiandi tezo; wele muna njil' andi. Oyu
watambul' o mazund' amatanu wele zo mpe a
kitila, obakidi mo diaka mematanu makaka.
17 Oyu watambula mpe o memole diau adimoxi
18 obakidi mo memole makaka. Kanxi oyu wa-
tambul' edimoxi wele tim' o ntoto o swekele e
19 njimbu za mfumu andi. Vo valutidi kolo kia-
yingi o mfumu a yau leke yaina wizidi, otele
20 yau e mbalu. Oyu watambul' o mazund' ama-
tanu, wizidi twala mematanu makaka, okuvo,
e Mfumu, eki watambika kwa mono mazunda
matanu; tala, mbakidi mo nluta mia memata-
21 nu makaka. O mfumu andi akunvovesa vo,
Watoma sala kwaku e ntaudi ambote amu-
kwikiji: wau okadidi o unkwikiji ova lekwa
yakete, nge ntumb' e kimbuta muna lekwa ya
22 yingi: diuk' omu kiese kia mfumu aku. Oyu
watambul' o mazund' emole wizidi mpe vova,
e Mfumu, eki watambika kwa mono mazund'
emole: tala, mbakidi mo nluta mia mazund'
23 emole makaka. O mfumu andi akunvovesa
vo, Watoma sala kwaku e ntaudi ambote a
munkwikiji; wau okadidi o unkwikiji ova le-
kwa yakete nge ntumb' e kimbuta muna lekwa
24 yayingi: diuk' omu kiese kia mfumu aku. Oyu
watambul' ezund' adimoxi olweke azaya vo, e
Mfumu, Omono yazaya kwaku vo umuntu a
mbadi osadilanga vana kwakunina ko, okuti-
25 kilanga vana kumwanganisini ko: wonga wa-

me yamona, yakwenda swek' ezunda diaku
26 muna nxi a ntoto: tala, i njimbu zaku eji. Kanxi o mfumu andi akunvutula vo, Untaudi a bilungiankani amolo, oze wo kwaku vo kisadilanga kwame vana kia kunikina ko, ngatu
27 kutikila vana kia mwanganisina ko; Nga waxi' e njimbu zame muna mw' akwa mfuka ova yadi kwiza nga yadi tambul' ekiame ye nzuka
28 miandi. Nutambula nkutu ezunda kuna kwa yandi, nwavana dio kwa ndioyu una yo ma-
29 zund' amatanu. E kuma konso oyu olendele isakailwa kaluta wokela kikilu: kanxi kuna kwa ndioyu kalendele ko kina kena kiau nku-
30 tu bongwa kikumbongwa. Nwaveta e ntaudi ambi oko mbaji atombe koko kukal' e dilu yo nkweteso a meno.

31 Kanxi o Mwan' a muntu ova kekwizila muna nkembo andi, ye wanjo zawonso kesakala zau iboxi kevwanda vana kiandu kia nkembo
32 andi: vana lose luandi vexinga lungw' o makanda mawonso: iboxi kexinga kwavambula moxi kuna moxi, konso ou wuvambwilang' o nvu-
33 ngudi o mameme kuna nkombo: o mameme ikexinga sa kuna koko kwandi kwanene, ka-
34 nxi e nkombo ku lumonso. O Ntinu iboxi exinga vova kwa yau bena kuna koko kwandi kwanene vo, Nwiza, yeno nwavew' e nsambu kw' e S' ame, nwavw' o wene nwakubikilwa otuka kun' eyatiku dia lufulu lua nza: e

35 kuma Mono yafw' e nzala, oyeno nwakumpan' o dia: Mono yafw' evwina, oyeno nwakundwika: Mono yakala yinzenza, oyeno nwakunso-
36 ng' e nzo: mu vene, oyeno nwakumpwika: Mono yayela oyeno nwakwiza kunzay' o vimpi: Mono yakele muna nzo etaka, oyeno nwakwi-
37 za kwa mono. A minkwikiji iboxi bexinga kunvutula vo, e Mfumu, aveyi twamwen' omu nzala twakudikila? yo mu vwina, twakunwi-
38 ka? Nkia ntangwa twamona unzenza, twakusong' e nzo? yovo mu vene, twakuvwika?
39 Nkia ntangwa twamon' oyela, twakwiza kuzay' o vimpi? yovo mu nzo etaka, twakwiza kwa
40 nge? O Ntinu iboxi exinga kwavutula vo, Kieleka ou yinuvovese wau nwavangidinge mo kwa way' abunji ame, iwaya nkutu ba-
41 sakalele i mono yuna nwavanga mo. Iboxi kexingatu vova kwa waya bena kuna koko kwamonso vo, Nukatuka oku kwa mono, yeno nwaxibwa, nwenda kuna tiya twakwele mvu twa-
42 kubikilwa nkadiampemba ye wanjo zandi: e kuma Mono yafw' e nzala, oyeno ke nwasakumpana dia ko: Mono yafw' e vwina, oyeno ke
43 nwandwika ko: Mono yakala yinzenza, oyeno ke nwansonga nzo ko; mu vene, oyeno ke nwampwika ko; yela, yo muna nzo etaka, oyeno ke
44 nwasakunsonga ndose ko. Oyau mpe iboxi bexinga vutula vo, e Mfumu, nkia ntangwa twamona wafw' e nzala, yovo vwina, yovo

unzenza, yovo mu vene, yovo yela, yovo mu
45 nzo etaka, ke mu kusadila ko? Oyandi iboxi kexinga kwavutula, ovo, Kieleka inuvovese, Wau ke nwavanga mo kwa ndioyu osakalele ova waya ko, i mono yuna ke nwavanga mo
46 ko. Awaya ibesakwenda kuna tumbu kia kwele mvu: a minkwikiji kuna moyo ke uvwa diaka ko.

26 Vabwa diambu, o Jizu vo kamene o mambu mama mawonso, ovovele kw' alongoki andi vo,
2 Oyeno nuze wo vo lumbu yole yiluta e passover ilweke, o Mwan' a muntu oyekwilu ka-
3 komw' e mpalu. A mbuta za nganga, y' akuluntu a wantu, iboxi balungwa vumoxi kuna lumbu lua mbuta nganga oyu wakal' e nkumbu a
4 Kaifa; bavangidi e mfulu kumoxi eyi bafwete
5 bongela Jizu kuna leko, banvonda. Kanxi bavova vo, Van' elambu kevau ko, yenkwa bwa nkindu kw' ankangu.
6 O Jizu wau akala kuna Betani muna nzo a
7 Simon onkwa waji wambunduna, valweke nkento kwa yandi una ye mbwat' albaster ya maji mansunga ma ntalu ampwena kikilu, o bukumwini mo kuna ntu a yandi, ozevo vu
8 meza kena. Kanxi alongoki vo bamwene wo, baisawidi, azaya vo, Mu nkia kuma kwandi
9 aka mavondelo mama? O maji mama nga tekwa kwandi nkutu matekelo mu ntalu ampwe-

10 na zavewa kwandi kw' asukami. O Jizu vo
katonene wo, akubavovesa vo, W' e kuma nu-
vangil' o nkento e mpaxi? e kuma salu kiambo-
11 te kasadidi omu mono. E kum' e pobele inwa-
kala zau e ntangwa zawonso; kanxi omono ke
nukalanga yame aka ko e ntangwa zawonso.
12 Wau kabukumwini o maji oku ntu ame edi ka-
13 vangidi wo kankubika kuna lujiku. Kieleka
edi yinuvovese, Yakonso ova vexinga jingukila zazi e nsangu zambote ova nza yawonso, ediadi mpe divangidi o nkento ndioyu disavovoka kayindwilwa dio.
14 O moxi van' ekumi wakal' e nkumbu a Yuda
15 Iskariot, wele kwa mbuta zanganga, azaya vo, Nki nukumpana yanutambika yandi? Bantangidi mpanza makumatatu za tadi wa palata.
16 Otuka vana ntangwa yaina ikavavang' e njil' akunyekwila.
17 Muna lumbu kiantete kia mbolo ke zafuna ko, alongoki bezidi kwa Jizu, okuvo, Akweyi
18 ozolele twenda kubika wadil' e passover? Oyandi vo, Nwenda kwa muntu omo mbanza, nwanvovesa vo, o Mfumu oukavovele, E ntangw' ame vakufi se ina; omo nzo aku inlundi-
19 l' e passover y' alongoki ame. Alongoki bavanga mpe una basongelwa kwa Jizu; baku-
20 bikidi e passover. O maxik' ova malwaka, ovwende vana meza y' alongoki au ekumi ye
21 zole; wau bedianga oyandi ovovele vo, Kiele-

ka ou yinuvovese, vovo awina moxi okungye-
22 kula. Oyau bakala kikilu ye nkenda zayi-
ngi, awonso bayatikidi ovova kwa yandi vo, e
23 Mfumu We mono vo? Oyandi avutula vo,
Oyu xi' okoko kwandi ya mono omu longa, i
24 kungyekula yuna. O Mwan' a muntu okwe-
ndel' aka una wau kasonekenwa: kanxitu
mpaxi kw' eyakala diadina diyekul' o Mwan'
a muntu! nga diambote kwa diau yakala dina
25 kelevo kautuka kwandi ko. O Yuda oyu
wanyekula akunvutula vo, e Rabbi, We mo-
no e? Oyandi unvovese vo, Wau ovovele owo.
26 Wau bedianga, o Jizu obongele e kwanga, ove-
n' e nsambu, obukwini kio; ovene kw' alongo-
ki, avova vo, Nutambula, nwadia; i nitu ame
27 yiyi. Obongele e mbungwa, ofiaukidi, otambi-
kidi kwa yau, okuvo, numana yo nwa yawo-
nso; e kum' o mama i menga mame mama ima
luwawanu, matiamukini mu kuma ki' anka-
29 ngu ima lulololo lua masumu. Kanxi ou yi-
nuvovese, Omono ki nwa yo ko ebundu ya vi-
nyo, otuka vava yavana lumbu kina nwa mo
ya yeno mampa kuna wene w' e S' ame.
30 Ova bayimbil' o nkunga, bavaikidi bele mu-
na mongo Olive.
31 O Jizu iboxi avova kwa yau vo, Yeno 'anso
o fuku wau vambuka kweno nuvambuk' omu
mono e kuma diasonama, O nvungudi inweta,
ekambi dia mameme diazamana mwangana.

32 Kanxi ova mfulwa, mono mvita kuna Galili.
33 Kanxi o Pedro akunvutula vo. Avo awonso
vambuka bevambuk' omų nge, omono tu ki-
34 fwani kuvambuka ko. O Jizu unvovese vo,
Kieleka edi yivovese, o fuku wau e nsusu ke
yikukokolwela ko ò nge nkumbu ntatu waku-
35 mpan' o nkalu. O Pedro unvovese vo, Oxiele-
vo fwa nkutu mfwa yaku kilendi kuvana
nkalu ko. Akak' alongoki awonso amene
mpe vova una.
36 O Jizu iboxi ayiza yau vuma ven' e nkumbu
a Getsemane, ovovese alongoki andi vo, Nu-
vwanda vava, e kolo nkwenda samb' ova nta-
37 ndu. Onete Pedro yo wan' ewole a Zebedi,
oyatikidi mon' e ntantu zayingi ye mpaxi za-
38 mpwena. Iboxi kavova kwa yau vo, O moyo
ame ntantu jingi kikilu umona, zafwila nkutu:
39 nukala vava, nwandangidila. Wele fitini, o-
bwidi o mambuka-buka, osambidi vo, E Tata,
avo divangakana yambul' e mbungwa yayi
yampioka: kanxi kadi ou nzolele omono ke
40 wau ko, konso ou ozolele kwaku ongeye. Wi-
zidi kw' alongoki ubawana leka kwau balele,
ovovele kwa Pedro vo, ke nulendi kungyingi-
41 disa nkutu lo kinoxi kwe? Nuyingila nwa-
samba, ke nwakota mu wumpukumuni: o
mwand' ele kieleka ulenda, kanxi e nitu e yo-
42 yelo kingi. Wele diak' o nkumbu ezole, osa-
mbidi, ovovang' aka vo, E Tata, avo yayi ke

ilendi luta ko. yavan' aka nwa yo, oluzolo lua-
43 ku luvangama. Wizidi diaka ubawana bale-
ka kwau diaka, e kum' o meso mau jita maba-
44 jita. Ubasisidi kwau diaka, wele, osambidi
45 nkumbu etatu, ovovele diaka mana mau. Ibo-
xi kaiza kw' alongoki ubavovese vo, Nuleka
kweno owau nwavunda: tala, e ntangwa vaku-
fi se yina o Mwan' a muntu oyekwilu muna
46 moko m' asumuki. Nuzanguka twendanga:
tala, vakufi se ken' oyu ungyekwidi.
47 Kina kolo kavovanga, palala, i Yuda, i moxi
kun' ekumi ya wole, olweke, okedi y' ebundu
diampwena benanga ye nsaku ye kodi batuka
kwa mbuta za nganga y' a mbuta za wantu.
48 Oyandi wanyekula sinsu kabavana okuvo,
Konso oyu nukana, i yandi yuna: nubonga.
49 Wizidi alutakana kwa Jizu, ovovele, Tukaixi
50 Rabbi; unukanini. O Jizu ovovele kwa ya-
ndi vo, e Makangu, ovanga kwaku ak' edi wi-
zidi. Oyau iboxi bakwiza baka Jizu, banbo-
51 ngele. Se tadi, o moxi vana waya bakala ya
Jizu ozangwidi o koko kwandi, ovolele o nsa-
ku, ovamini w' o ntaudi a mbuta nganga,
52 unsenswini o kutu. O Jizu iboxi kanvovesa
vo, Vutul' o nsaku aku ovo fulu kiandi: e ku-
m' awonso enatang' e nsaku nsaku mpe bexi-
53 nga lala miau. Ovo ediaku oyindulanga ki-
lendi lomb' o S' ame ko, oyandi mpe twikila
kantwikil' owau ebuk' ekumi ya yole nkutu

54 ike ya wanjo? Wa kanxi kadi o mason' ozevo
55 awei melunganina ovo imekala wuwu? Muna
ntangwa yain' o Jizu kavova kwa mabundu
vo, Edi nwizidi kumbakila ne yeno nwizidi
kwa mwivi ye' nsaku ye kodi? E kolo
yavwendenge muna nzo a sambila ya longele-
56 nge, ke nwambongele ko. Kanxi kadi mava-
ngamene mama mawonso, kinumana o masona
m' angunza malungana. Alongoki awonso ba-
sidi kunsisa balundumukini kwau.
57 Oyau babonga Jizu bantwese kuna nzo a
Kaifa o nkuluntu anganga, kuna kwa lungw'
58 asoneki y' akuluntu. Kanxi o Pedro wele
anlandila vala, yakuna lumbu lua nkuluntu a
nganga, okotele kuna, ovwende y' ambuta za
59 makesa, kamon' e mfoko. Ambuta za nga-
nga wau ya mbandabanda zawonso bavavidi
Jizu e mbangi za luvunu, kimana banvonda;
60 kanxi ke basa zo mona ko, kana una vo mba-
ngi jingi za luvunu zaizanga. Oku nsuk' antu
61 valweke nwole, azaya vo, Diadi eyakala ou
kavova, Omono lenda kwame obangul' e nzo a
Nzambi, yatunga yo diaka muna lumbu ata-
62 tu. O mbut' anganga ozangukidi unvovese
vo, Kuvutulanga diambu kwe? omama beku-
63 kangilang' away' aweyi menena? Kanxi o
Jizu odingalele kwandi. O mbut' anganga
ovovele kwa yandi vo, Idodokelele muna Nza-
mbi ajingu, watusamwina vozevo nge kikilu

64 i Kristu, o Mwan' a Nzambi a Mpungu. O Jizu akunvutula vo, Wau ovovele owo: kanxi kadi ke diambu ko ou yivovese, Kuna ntu nusamon' o Mwan' a muntu ovwende kuna koko kwanene kwa ngolo, o kwizilanga muna ma-
65 tuti m' ezulu. O mbut' anganga otieze e nlele miandi, azaya vo, Mambu mavezela Nzambi ketuka vova: w' ameyi diaka tuvavil' e mbangi? tala, W' anki oluvezo nuwidi lo: We we-
66 yi nuyindulanga? Oyau bavutwidi vo, Ofwa
67 kunfwene. Iboxi bantaulwiding' o mete vana lose luandi, bantiozonwenenge e mintiozo: a
68 kaka banwendenge e mbata, okuvo, Utusamwina, nge Kristu: nani ndioy' uwende?
69 O Pedro wau ovwende vana yanzala kuna lumbu: vezidi mwan' a nkento kwa yandi, okuvo, Onge mpe anki wakala ya Jizu omwixi Galili.
70 Kanxi oyandi ovene nkalu andi vana lose lua yau awonso, azaya vo, Wow' ovovanga nkutu
71 kize wo kwame ko. Ova kakwenda vana veta, omonekene diaka kwa mwan' a nkento akaka, avova kwa waya bawanwa vo vo, E diadi eyakala mpe kakala ya Jizu o mwixi Nazeret.
72 Oyandi ovene diak' o nkalu obindumukini e ndofi, Eyakala diodio kize dio kwame ko.
73 Okala taxi aya bakala muna ngenga balweke, bavovele kwa Pedro vo, Ludi kikilu nge i moxi vana yau? e kum' e mpov' aku ikusololanga.
74 Oyandi oyatikidi levula y' obindumuk' e ndo-

75 fi, Kinzeye kwame ko. O Pedro oyindwidi e diambu diavova Jizu, E nsusu ke ikukokolwela ko onge nkalu ntatu okunkala. Ovaikidi, wele xikumuk' odila kwingi.

27 Okuleka menemene, a mbuta za nganga y' a mbuta za wantu bavangidi Jizu e mfulu ba-
2 nvonda: bankangidi, banete bele kuntambika kwa Pilate o nyadi.
3 O Yuda wandil' e njimbu, vo kamwene vo mu fwa kaka kena, udiyelese kwandi, wele avutul' e mpanza za tadi wa palatá zau amakumatatu kw' a mbuta za nganga y' akuluntu,
4 okuvo, Esumu ya nete muna wau yayekwidi o menga ke men' omu kuma ye londa ko. Kanxi oyau azaya vo, W' ekiokio mpe nki kwa
5 yeto? ozaya kwaku ow' ovanga zo. Oyandi oxidi tub' e mpanza za tadi wa palata muna nzo asambila, okatukidi mo; wele mpe kuye-
6 ngeleka. A mbuta za nganga babongele e mpanza za tadi wa palata, okuvo, Ke diansongi ko vo za xiwa muna nkele a mbongo e kum'
7 ova ina ntalu a menga. Bavangila dio e mfulu, iboxi basumba zo evia dia nwumbi, bajiki-
8 langa mo nzenza. Evia diadina nkutu e nkumbu diyikilwanga ya mumu lumbu kiaki, E-
9 via dia menga. Malunganatu boxi mana mavovokela muna Yeremia o ngunza, ovo, Babongele e mpanza za tadi wa palata, zau amaku-

matatu, e ntalu a yandi watew' e sumbu, oyu
10 bat' e ntalu akaka vana wan' a Israel; Bavana zo mu via dia nwumbi a yinzu, o Mfumu una wau kankana.
11 O Jizu wau otelamene vana lose lua nyadi: o nyadi unyuvwidi vo, Wa ngeye kikilu i Mfumu a Bayude? O Jizu akunvutula vo, I wau
12 wowo ovovele. Ova kakangidilwang' o mambu kwa mbuta za nganga y' a mbuta za wantu, oyandi kasavutula kwandi diambu wonso ko.
13 O Pilate iboxi kakunvovesa vo, Onge tu kuwanga wo ko o ulolo wa mambu bekukangidila-
14 nge? Oyandi kanvana kwandi mvutwilu ko, e diambu nkutu ele kaka: oyandi nyadi nku-
15 tu kaxivika wo kikilu. Van' elambu wau o nyadi e fu kiandi kia kubakutulwila nkole moxi yakangama, konso oyu bazolele kwau.
16 Vavan' ozevo bakala ya nkole ambi wavwa zayakana kakomwa, e nkumbu andi Baraba.
17 Vo balungilu vumoxi, o Pilate ubavovese vo, Nani nuzolele yinukutulwila yandi? Baraba
18 vo, ovo Jizu oyu oyikilwanga vo Kristu? E kuma wazaya wo kwandi vo mu kimpal' aka
19 bantambikidi. Wau kafongele vana vwandu kia nfundu o nkaz' andi untumini vo, Onge kuvwe mo kwaku diambu diavanga ko ono ndioy' o muntu a munkwikiji: e kum' omono mambu mengi mbwene ounu kuna malo matu-
20 lu muna kuma kia yandi. Ambuta za nganga

nzolele: anki ou kevovanga, Mono i Mwan' a
44 Nzambi a Mpumgu. E mivi kakomwa miau
mpe banvovese yiyi mpova.
45 Otuka menemene wau kwabukamen' e to-
mbe e nxi yawonso yavana kia sanuk' o nta-
46 ngwa. Vo kiasanukini o ntangwa o Jizu obo-
kele o ntonga vo, Eli, Eli, lama sabakthani?
inana vo, E Nzambi ame, e Nzambi ame w' e
47 kuma wakungyambwila? Akak' aya bawanu-
kwa vo, vo bawa wo edi bavova, Ediadi eya-
48 kala Eliya kebokelanga. O moxi olundumu-
kini wele landakan' ekafi ozadisi dio ye vine-
gar, osomekene mun' ediwu, unvene kanwa.
49 Akaka vo, Yambula wowo; twatala kan' o Eli-
50 ya ikwiza kunvuluza. O Jizu obokele diak'
51 o ntonga oyambwidi o mwand' andi. Se ta-
di, e kubu kia nlele a nzo a sambila kitiazukini
vana kabi tuka vana ntandu yavan' eyanda; e
nxi mpe yazakama; e nsenzele mia matadi mia
52 tianzamuka; e nzo za nkixi za jiwuka; nitu ji-
ngi za wantu ambote aya baleka bavwidi fu-
53 ka; Batombokele muna nzo za nkixi oyandi vo-
kafulukidi oyau badiukidi muna mbanz a vele-
54 la bamoneka kwa ndong' a yingi. O mbut eke-
sa wau, y' aya kakala yau balangidi anga Jizu,
vo bamon' e nxi izakama, yo mambu mava-
ngamene, bamwene wonga wam pwena, bav o-
va vo, Kieleka ondioyu iyadi Mwan' a Nza-
55 mbi kikilu yuyu. Akento engi bakala vo va-

la kwau batadilanga, aya banlandang' otuka
56 kuna Galili baiz' ansadilanga: vakala Maria Magdalene, yo Maria o ngw' andi aki Yakobo yo Yoses, yo ngw' andi awan' a Zebedi.
57 O maxik' ova malwaka, vezidi eyakala dia mvwama watuka kuna Arimathia, e nkumbu andi Yosef. yandi kibeni mpe nlongoki a Jizu
58 kakala: diadi eyakala iwayenda kwa Pilate, ele mbele evimbu dia Jizu. O Pilate iboxi ka-
59 tuma vo, ditambikwa. O Yosef obongele evimbu ojingidi dio vana nlele a mbinz' ambote-
60 mbote yavelela wele dio lavidika muna yandi nzo a nkixi ampa, kazoka muna nzenzele etadi: onengumwini etadi diampwena-mpwena
61 vana mwelo a nzo a nkixi wele kwandi. O Maria Magdalene yo maka Maria bakala vana bafonga vana nteto a nzo a nkixi.
62 Oku leka menemene kina vo i lumbu kialandil' eki bakubama, a mbuta za nganga y' Afarixi balungilu kuna kwa Pilate, azaya vo,
63 Ingeta. yain' e ngyangya tuyindulanga wo ou kavova, vava kakedi o moyo, Avo e lumbu
64 atatu iviokele mfulukidi diaka. Vo mon' ou otuma vo e nzo a nkixi yatoma bandwa yamuna lumbu kietatu, alongoki andi benkwa kwiza kunyiya, bazavova kwa wantu vo, Ofulukidi kwandi muna fwa: e mbi yisukinina
65 ozavo se iyingi ou wavitidi nkutu uke. O Pilate ul avovese vo, Yeno inukala yo nlundi:

66 nwenda yo toma banda kikilu. Bele, batome-
ne xiamis' e nzo a nkixi, baxi' e xinsu mun' eta-
di, yo nyingidi bakala yandi.

28 O lumingu ova se lukwiz' avwenge se kikwi-
z' a vungukang' e lumbu kiantete kia luaka
lumingu, o Maria Magdalene yo maka Maria
2 bezidi tal' e jami. Se tadi, o ntoto wazakama
kwingi kwakuna; e kum' e wanjo a Mfumu i
yakulumuka yatuka kun' ezulu, wizidi nengu-
3 mun' etadi, ovwende dio. E ndose andi yaka-
la una walusemo, o mvwatu andi o pemba ne
4 snow: yo wonga wa yandi a nlundi bazakama,
5 bakala ne wantu afwa. O wanjo kavutula
kw' akento vo, Ke numoni wonga ko oyeno:
nzeye wo kwandi vo i Jizu nuvava, oyu wako-
6 meno. Kena vo ko vava; w' anki ofulukidi,
kwandi. Nwiza tala kweno e fulu kialavalele
7 o Mfumu. Nwenda nswalu, nwenda samwin'
alongoki andi vo, Ofulukidi kwandi muna fwa;
watu tala, wele aviti kuna Galili inukumwena
8 kuna: tala, inujingulwidi wo. Oyau mpe ba-
katukidi nswalu vana jami yo wonga ye kie-
se kiampwena, balundumukini benda samwi-
9 n' alongoki andi ediambu. Se tadi o Jizu
owananini yau okuvo, Tukaixi yeno 'anso. O-
yau bezidi ximba muna tambi yandi, bansa-
10 mbidi. O Jizu iboxi, abavovesa vo, Ke numo-
ni wonga ko: nwenda jingwil' abunji ame v

benda kuna Galili ibekumbwena kuna.
11 Wau bayendanga, tala, e miaka nyingidi be
zidi omu mbanza, ba-amwini o mambu mawo
nso mavangamene kw' a mbuta za nganga
12 Ova balungwa ya ku'untu bavangidi e m"u'u
bavene ntalu ampwena ya tadi ya m'bongo
13 kw' a makesa, okuvo, Nuvovanga vo, Alongo-
ki andi bezidi kunyiy' o fuku oyeto una tu'e
14 le. Avo mama me'waka muna matu ma nya
15 di, tukunleba kwandi nuatoma taninwa. Ba
bongele etadi ya mbongo, bavangidi una balo
ngeselwa: o nvovo wau wamwangana kuna
kwa Jews ya mumu lumbu kiaki.
16 Kanxi alongoki au ekumi ye moxi bele ku
na Galili, muna mongo basongelwa kwa Jizu
17 Ova bakumona bansambidi: kanxi akaka ba
18 vunisa. O Jizu wizidi vova kwa yau vo
E wisa kiawonso mono yavewa kio kun' ezu
19 lu y' ovanxi. Vomon' ou nwend' oyeno, nwe
nd' avangi alongoki muna makanda mawonso
nwabavubilanga muna nkumbu e Se, yeyi ya
20 Mwana, yeyi ya Mwand' Avelela: nwabulo-
ngang' olemvukil' o mambu mawanso konso
ak' oma yanuvovesa: tala, Meno kibeni ngina
yeno e ntangwa zawonsono, yakuna kusukil'
e nza.

230

L